بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

پاسخنامه

یازدهم انسانی

۱۵ آبان ماه ۱۴۰۵

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

ریاضی و آمار (۲)

۱- گزینهٔ «۱» *(علی آزاد)*

در ترکیب شرطی گزاره‌ها به‌صورت $a \Rightarrow b$ اگر گزارهٔ a نادرست باشد، ترکیب شرطی به انتفای مقدم همواره درست است. ترکیب عطفی $p \wedge q$ نادرست است چون q نادرست است. بنابراین $(p \wedge q) \Rightarrow \sim r$ به انتفای مقدم همواره درست است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۲»: اگر r گزاره‌ای درست باشد به ترکیب شرطی (ن ⇒ د) می‌رسیم که نادرست است.

گزینهٔ «۳»: اگر r گزاره‌ای درست باشد به ترکیب شرطی (ن ⇒ د) می‌رسیم که نادرست است.

گزینهٔ «۴»: اگر r گزاره‌ای درست باشد به ترکیب شرطی (ن ⇒ د) می‌رسیم که نادرست است.

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، مشابه کار در کلاس صفحهٔ ۷)

۲- گزینهٔ «۳» *(رضا خان‌بابایی)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: اگر $\underbrace{\text{۳عددی اول باشد}}_{\text{د}}$، آنگاه $\underbrace{\text{۲۵عددی مرکب است}}_{\text{د}}$ و برعکس ≡ د

گزینهٔ «۲»: x بر ۳ بخش‌پذیر است، اگر و تنها اگر مجموع ارقامش بر ۳ بخش‌پذیر باشد. پس p: مجموع ارقام x بر سه بخش‌پذیر است و q: x بر سه بخش‌پذیر است.

در نتیجه ترکیب دو شرطی درست است.

گزینهٔ «۳»: اگر $x = ۴$ باشد، آنگاه $x^۲ = ۱۶$ و برعکس:

$$\begin{cases} x = ۴ \Rightarrow x^۲ = ۱۶ \text{ درست} \\ x^۲ = ۱۶ \Rightarrow x = ۴ \text{ نادرست ، چون } -۴ = x \text{ هم داریم} \end{cases}$$

گزینهٔ «۴»: حاصل‌ضرب دو عدد صفر است ⇔ حداقل یکی از آن دو عدد صفر است این دو گزاره معادل‌اند. پس این گزینه هم درست است.

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، مشابه فعالیت صفحه‌های ۷ و ۸)

۳- گزینهٔ «۲» *(محمد اسدی)*

با توجه به گزاره‌ها داریم:

$$p \equiv T \quad , \quad q \equiv T \quad , \quad r \equiv F$$

ابتدا ارزش $p \wedge q$ را تعیین می‌کنیم:

$$p \wedge q \equiv T \wedge T \equiv T$$

بنابراین داریم:

$$\sim (p \wedge q) \equiv F$$

پس ارزش ترکیب به‌صورت زیر است:

$$\sim (p \wedge q) \vee r \equiv F \vee F \equiv F$$

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، مشابه فعالیت صفحهٔ ۶ و تمرین صفحهٔ ۱۰)

۴- گزینهٔ «۲» *(علی حسینی‌نوه)*

اگر گزارهٔ $r \Rightarrow (p \vee \sim q)) \Rightarrow r$ به انتفای مقدم دارای ارزش درست باشد، قطعاً $r \Rightarrow (p \vee \sim q))$ دارای ارزش نادرست است.

اگر گزارهٔ شرطی $r \Rightarrow (p \vee \sim q)$ بخواهد دارای ارزش نادرست باشد، باید r گزاره‌ای درست و $(p \vee \sim q)$ دارای ارزش نادرست باشد.

در پایان اگر $(p \vee \sim q)$ بخواهد دارای ارزش نادرست باشد p و $\sim q$ هر دو باید دارای ارزش نادرست باشند، پس ارزش q درست و ارزش p نادرست است:

$$\underbrace{(r \Rightarrow \underbrace{(p \vee \sim q)}_{\text{ن}})}_{\text{ن}} \Rightarrow r$$

$$\underbrace{r}_{\text{د}} \Rightarrow \underbrace{(p \vee \sim q)}_{\text{ن}}$$

$$\underbrace{(\underbrace{p}_{\text{ن}} \vee \underbrace{\sim q}_{\text{ن}})}_{\text{ن}}$$

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه‌های ۶ و ۷)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵- گزینهٔ «۴» *(علی حسینی‌نوه)*

با توجه به حالات ارزش گزاره‌های p و q برای هر گزینه جدولی رسم می‌کنیم و با در نظر گرفتن دو حالت برای گزاره r، ارزش هر گزاره مرکب را مشخص می‌کنیم.

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»:

p	q	r	$\sim r$	$(p \vee q) \Rightarrow \sim r$
د	ن	د	ن	ن
د	ن	ن	د	د

گزارهٔ $(p \vee q) \Rightarrow \sim r$ هم‌ارز با $\sim r$ است.

گزینهٔ «۲»:

p	q	r	$\sim r$	$(p \wedge q) \Rightarrow \sim r$
د	ن	د	ن	د
د	ن	ن	د	د

گزارهٔ $(p \wedge q) \Rightarrow \sim r$ همواره درست است.

گزینهٔ «۳»:

p	q	r	$(p \vee q) \Rightarrow r$
د	ن	د	د
د	ن	ن	ن

گزارهٔ $(p \vee q) \Rightarrow r$ هم‌ارز با r است.

گزینهٔ «۴»:

p	q	r	$(p \Rightarrow q) \wedge r$
د	ن	د	ن
د	ن	ن	ن

گزارهٔ $(p \Rightarrow q) \wedge r$ همواره نادرست است.

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، مشابه کار در کلاس، صفحهٔ ۷)

۶- گزینهٔ «۳» *(محمد اسری)*

طبق صورت سؤال $q \equiv F$ و $p \equiv T$:

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: چون $\sim p$ و q نادرست است، گزارهٔ سمت راست و گزارهٔ سمت چپ عطفی به انتفای مقدم درست است و ارزش کل ترکیب گزاره ارزش درست دارد.

گزینهٔ «۲»: چون q نادرست است، پس $q \wedge r$ نیز نادرست و لذا گزارهٔ شرطی سمت چپ به‌صورت $(T \Rightarrow F)$ می‌شود که نادرست است و در نتیجه ترکیب عطفی آن با عبارت شرطی سمت راست نادرست خواهد شد و به ارزش r ربطی ندارد.

گزینهٔ «۳»: در گزارهٔ $q \Rightarrow (p \vee \sim r)$، ارزش q نادرست دارد و به انتفای مقدم درست است اما در گزارهٔ $(p \Rightarrow r)$، چون p درست است ارزش گزاره به r بستگی دارد و اگر ارزش r درست باشد ارزش ترکیب درست و اگر r نادرست باشد، ارزش ترکیب نادرست می‌شود، پس هم‌ارز r است و گزینهٔ درست سؤال است.

گزینهٔ «۴»: چون $p \wedge q$ نادرست است، ارزش گزارهٔ شرطی چپ به انتفای مقدم درست می‌شود و در ترکیب $(\sim q \Rightarrow \sim r)$ مشابه گزینه قبلی چون $\sim q$ درست است به ارزش $\sim r$ بستگی دارد. دقت کنید با r هم‌ارز نیست و با $\sim r$ هم‌ارز است.

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه‌های ۶ تا ۱۱)

۷- گزینهٔ «۳» *(میثم خشنودی)*

p درست است و q نادرست است.

تشریح عبارت‌ها:

الف) همواره درست است و به r بستگی ندارد.

$$(q \Rightarrow r) \Rightarrow \sim q \equiv \underbrace{(\text{ن} \Rightarrow r)}_{\text{د}} \Rightarrow \text{د} \equiv \text{د}$$

ب) به r بستگی دارد.

$$(\sim p \Rightarrow r) \Rightarrow r \equiv \underbrace{(\text{ن} \Rightarrow r)}_{\text{د}} \Rightarrow r \equiv r$$

ج) به r بستگی ندارد.

$$(r \Rightarrow p) \Rightarrow q \equiv \underbrace{(r \Rightarrow \text{د})}_{\text{د}} \Rightarrow \text{ن} \equiv \text{ن}$$

د) به r بستگی ندارد.

$$(r \Rightarrow \sim q) \Rightarrow \sim p \equiv \underbrace{(r \Rightarrow \text{د})}_{\text{د}} \Rightarrow \text{ن} \equiv \text{ن}$$

هـ) به r بستگی دارد.

$$(p \Rightarrow r) \Rightarrow q \equiv \underbrace{(\text{د} \Rightarrow r)}_{r} \Rightarrow \text{ن} \equiv \sim r$$

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه‌های ۶ تا ۱۱)

۸- گزینهٔ «۲» *(سعید رازورز)*

جدول ارزش گزاره را برای گزاره‌های داده شده رسم می‌کنیم:

ستون ۱	ستون ۲	ستون ۳	ستون ۴	ستون ۵	ستون ۶	ستون ۷
p	q	$\sim q$	$p \Leftrightarrow q$	$\sim(p \Leftrightarrow q)$	$\sim(p \Leftrightarrow q) \wedge p$	$((\sim(p \Leftrightarrow q) \wedge p) \Rightarrow \sim q)$
T	T	F	T	F	F	T
T	F	T	F	T	T	T
F	T	F	F	T	F	T
F	F	T	T	F	F	T
		نقیض ستون ۲	ترکیب دو شرطی ستون ۱ و ۲	نقیض ستون ۴	ترکیب عطفی ستون ۱ و ۵	ستون (۳) ⇒ ستون ۶

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه‌های ۶ تا ۱۱)

۹- گزینهٔ «۳» *(پیمان طیار)*

باتوجه به اینکه کل گزاره را می‌توان به‌صورت $P \Rightarrow a$ نوشت که در آن $a = (q \Rightarrow r)$ است و برای گزارهٔ شرطی $p \Rightarrow a$ عکس نقیض برابر است با: $\sim a \Rightarrow \sim p$ پس:

$$\sim a \equiv \sim(q \Rightarrow r) \equiv \sim(\sim q \vee r) \equiv q \wedge \sim r$$

بنابراین حاصل برابر با $(q \wedge \sim r) \Rightarrow \sim p$ است.

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحهٔ ۱۰)

۱۰- گزینهٔ «۲» *(رضا خان‌بابایی)*

قانون جذب به شکل زیر است:

$$(\bigcirc \vee \square) \wedge \square \equiv \square$$

به کمک قانون جذب گزاره را می‌نویسیم:

$$\underbrace{((\sim q \Rightarrow r)}_{\bigcirc} \underbrace{\vee \sim p)}_{\square} \wedge \underbrace{\sim p}_{\square} \equiv \square$$

پس می‌دانیم $\sim p$ ارزش درست دارد ولی در مورد ارزش q و r چیزی نمی‌دانیم. با توجه به گزینه‌ها ارزش گزاره شرطی $p \Rightarrow (q \vee r)$ قطعاً به انتفای مقدم درست است.

(گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه‌های ۷ و ۱۱)

ایران توانا — توشه‌ای برای موفقیت

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۱- گزینهٔ «۲» *(امیرمحمد حسن‌زاده)*

شکل کامل بیت:

ز چشمت جانِ نشاید بُرد کز هر سو که می‌بینم/ کمین از گوشه‌ای کرده‌ست و تیر اندر کمان دارد

نشانه‌های هجایی بیت صورت سؤال: U– – – / U– – – / U– – – / U– – –

(پایه‌های آوایی، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۱۲- گزینهٔ «۴» *(کتاب جامع)*

اولین پایهٔ آوایی بیت گزینهٔ «۴»؛ سه هجا و اولین پایهٔ آوایی سایر ابیات، چهار هجا دارد.

ی	کی	جا	م	بِن	مو	دِ	شان	در	اَ	لست
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–

اولین پایهٔ آوایی سایر ابیات:

گزینهٔ «۱»:

رَ	وان	پر	ور
U	–	–	–

گزینهٔ «۲»:

کَ	سی	کز	عُم
U	–	–	–

گزینهٔ «۳»:

بـ	هَر	صُبـ	حی
U	–	–	–

(پایه‌های آوایی، ترکیبی)

۱۳- گزینهٔ «۲» *(کتاب جامع)*

بس	یا	ر	می	گف	تم	کِ	دل
با	کس	نَ	پی	ون	دَم	وَ	لی
ما	هس	ت	رو	یت	یا	مَ	لک
قَن	دس	ت	لَع	لت	یا	نَ	مک
–	–	U	–	–	–	U	–

تقطیع سایر گزینه‌ها:

الف)

آ	س	مان	در	حِی	رَ	تَز	با
–	U	–	–	–	U	–	–

لا	نِ	شی	نی	ها	یِ	ماست
–	U	–	–	–	U	–

ج)

اش	ک	دَ	وان	هر	سَ	حَ	ری
–	U	U	–	–	U	U	–

از	دِ	لَ	ما	رَد	خَ	بَ	ری
–	U	U	–	–	U	U	–

(پایه‌های آوایی، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۱۴- گزینهٔ «۲» *(سعید جعفری)*

مصراع صورت سؤال و مصراع گزینهٔ «۲» هر یک دارای ۱۵ هجا هستند.

«دل / گشت / چن / دل / دا / د / ای / جان / شد / ز / کا / رف / تا / دِ / ای»

«چش/ مَش/ ب / رَب / رو / اَف / کَ / ند / با / طِل / کُ / ند / مِح / راب / را»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: ۱۶ هجا دارد: لغ / زِ / شِ / مس / تا / نِ / خُ / شس / تـا / بِ/ لِ / پی/ ما / ن / بَ / را

گزینهٔ «۳»: ۱۶ هجا دارد: گر / خُ / دا / بو / دَم / مَ / لا / یک / را / شَ / بی / فر / یاد / می / کر / دَم

گزینهٔ «۴»: ۱۰ هجا دارد: تُ / بی / چشم / شا / دان / جَ / هان / نَس / پَ / ری

(پایه‌های آوایی، ترکیبی)

۱۵- گزینهٔ «۴» *(سعید جعفری)*

هر مصراع از بیت این گزینه، از سه پایهٔ آوایی و سایر ابیات از چهار پایهٔ آوایی تشکیل شده‌اند.

سا قی بِ عِش	رَت کو ش دَر	دو را نِ گُل
مَگ ذا ر از	کَف جا م تا	پا یا نِ گُل
۱	۲	۳

پایه‌های آوایی دیگر گزینه‌ها:

رَ عی یَت	چُ بی خَن	دُ سُل طان	دِ رَخت
بِ هِل تَن یک	طَ رَف وا سو	دِ شو از دَر	دُ دَر ما نَش
اَ زِم رو	ز کا ری	بِ فَر دا	مَ مان
۱	۲	۳	۴

(پایه‌های آوایی، صفحهٔ ۲۱)

۱۶- گزینهٔ «۳» *(اعظم نوری‌نیا)*

شکل کامل بیت صورت سؤال:

«سعدی! چو جورش می‌بری، نزدیک او دیگر مرو/ ای بی‌بصر! من می‌روم؟ او می‌کشد قلاب را»

نشانه‌های هجایی بیت صورت سؤال: – –U– / – –U– / – –U– / – –U–

فقط موارد گزینهٔ «۳» با توجه به وزن بیت، می‌توانند در جاهای خالی قرار بگیرند.

نکات مهم درسی:

در چنین سؤالاتی، ابتدا نشانه‌های هجایی بیت صورت سؤال را پیدا کنید سپس پایه‌های آوایی متناسب با آن نشانه‌ها را در گزینه‌ها بیابید و جاگذاری کنید.

(پایه‌های آوایی، مشابه خودارزیابی ۳، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵ کتاب درسی)

۱۷- گزینهٔ «۲» *(اعظم نوری‌نیا)*

قا دِ ری بَر	هَر چِ می خا (الف)	هی مَ گَر آ	زا رِ مَن
زان کِ گَر شَم (ب)	شی ر بَر فَر	قَم نَ هی آ	زا ر نیست (پ)

(پایه‌های آوایی، مشابه خودارزیابی ۱، صفحهٔ ۲۳ کتاب درسی)

۱۸- گزینهٔ «۱» *(محمدعلی دولت‌خواهی)*

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۲»: جَ وا نی شَم / عِ رَه کَر دَم / کِ جو یَم زِن / دِ گا نی را

گزینهٔ «۳»: بِ شِع رَت شَه/ ر یا را بی / دِ لان تا عِش / ق می وَر زَند

گزینهٔ «۴»: کِ خُد دی دی / چِ ها با رو / زِ گا رَم نا / تَ وا نی کرد

(پایه‌های آوایی، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۱۹- گزینهٔ «۲» *(اعظم نوری‌نیا)*

ت) توصیف صحنهٔ نبرد/ ث) ابراز بی‌نیازی/ الف) درخواست بخشش از خداوند/ ب) توصیف طبیعت (زمین پر از برگ و گیاهان) / پ) توصیه به خوش‌باشی به دلیل گذر روزگار و شتاب عمر

(مفهوم، ترکیبی)

۲۰- گزینهٔ «۱» *(امیرمحمد حسن‌زاده)*

مفهوم بیت صورت سؤال و گزینهٔ «۱» این است که درد و درمان دل عاشق همان زخمی است که از جانب معشوق به وجود آمده است.

(مفهوم، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۲۴)

علوم و فنون ادبی (۲)

۲۱- گزینهٔ «۴» *(علی صیدانلو)*

«رخ کفر» یک اضافهٔ استعاری است؛ کفر به انسانی تشبیه شده که رخ دارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: ابروی دلبر به حرف نون تشبیه شده که انگار سرشته با مشک است.

گزینهٔ «۲»: رخ معشوق برتر از زیبایی شمع دانسته شده است.

گزینهٔ «۳»: غم به خوان و سفره تشبیه شده است.

(تشبیه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۲۶ و ۲۷)

۲۲- گزینهٔ «۲» *(علی صیدانلو)*

تشریح ابیات:

الف) طاق ابرو (تشبیه بلیغ اضافی).

ب) شکن طرهٔ هندوی تو، دام راهم بود (تشبیه بلیغ غیر اضافی).

ج) [تو] همچو یوسف بگذر (تشبیه گسترده)/ مصر عزت (تشبیه بلیغ اضافی).

د) [تو] خورشیدصفت بر در و دیوار فرود آی (تشبیه گسترده).

(تشبیه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۲۸ و ۲۹)

۲۳- گزینهٔ «۱» *(اعظم نوری‌نیا)*

در بیت این گزینه، پنج تشبیه وجود دارد:

کعبهٔ روی، روی چو مه، رویت قبلهٔ عالم است، خالت [چون] حجرالاسود است، لبت [چون] چشمهٔ زمزم است.

در هر یک از گزینه‌های دیگر، دو تشبیه وجود دارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۲»: خاک صدرش چون کعبه نظیف [است]، آب قدرش چون زمزم لطیف [است].

گزینهٔ «۳»: غبار هستی، زمزم اشک

گزینهٔ «۴»: کسی که چو زمزم قانع شد، [او] مانند کعبه محترم شود

(تشبیه، مشابه سؤال ۲۱ امتحان نهایی ۱۴۰۴، صفحه‌های ۲۶ و ۲۷)

۲۴- گزینهٔ «۴» *(سعید جعفری)*

تلمیح: ندارد/ تشبیه: گندم‌گون.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: تشبیه فشرده: باغ معالی، تشبیه گسترده: سرو وش / کنایه: کمر بستن

گزینهٔ «۲»: تشبیه گسترده: شبم روشن چو روز / تضاد: شب و روز

گزینهٔ «۳»: کنایه: چشم داشتن / تلمیح: به داستان حضرت یوسف

(تشبیه، ترکیبی)

۲۵- گزینهٔ «۲» *(محمد نورانی)*

ب) تشبیه: کمند عشق / خلاص بی تو [مانند] بند است/ حیات بی تو [مانند] زندان

الف) تلمیح به داستان زنده شدن مردگان با نفس مسیحایی حضرت عیسی (ع)

د) کنایه: راز از پرده افتادن کنایه از «فاش شدن اسرار»

ج) تضاد: واژه‌های «آشنا و بیگانه»

(تشبیه، ترکیبی)

۲۶- گزینهٔ «۲» *(محمد نورانی)*

در این بیت، سه تشبیه بلیغ اضافی به کار رفته است: خاک طلب، بذر دعا، باران اجابت

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: شمشیر عشق

گزینهٔ «۳»: باغ وصل، گلستان جمال

گزینهٔ «۴»: قد سرو، روی ماه

(تشبیه، صفحهٔ ۲۹)

۲۷- گزینهٔ «۳» *(احمد فهیمی)*

غم: مشبه/ آتش: مشبه‌به/ سوختن (سوزاندن): وجه شبه/ ادات تشبیه ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: همه (مشبه) / چون (ادات)/ یخ (مشبه‌به) / فسردند (وجه شبه)

گزینهٔ «۲»: من (مشبه) / چو (ادات)/رودکی (مشبه‌به) / از جان سیر شدم(وجه شبه)

گزینهٔ «۴»: دل (مشبه) / چون (ادات) / مار زخم‌خورده (مشبه‌به) / به پیچ و تاب افتادن (وجه شبه)

(تشبیه، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۲۸- گزینهٔ «۲» *(کتاب اول)*

در این بیت، تنها تشبیه فشردهٔ اسنادی به کار رفته است و خبری از تشبیه گسترده نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: «چون صدف در سینه مروارید پنهان کرده‌ام.» وجه‌شبه: در سینه پنهان کردن.

گزینهٔ ۳: «به دنبال خودم چون گردبادی خسته می‌گردم.» وجه‌شبه: به دنبال خود گشتن.

گزینهٔ ۴: «تو مثل برده‌فروشان به فکر سود و زیانی.»

(تشبیه، صفحهٔ ۲۹)

۲۹- گزینهٔ «۴» *(احمد فهیمی)*

مفهوم بیت گزینهٔ «۴»: ترجیح مرگ با عزت بر زندگی در ذلت است.

(مفهوم، ترکیبی)

۳۰- گزینهٔ «۲» *(امیرمحمد حسن‌زاده)*

مفهوم بیت صورت سؤال و گزینه‌های «۱ و۳ و۴» این است که زبان انسان خطرناک است و باید با احتیاط از آن استفاده کرد، اما شاعر در گزینهٔ «۲» می‌گوید که می‌تواند با تردستی بر دشمن غالب شد و زبان او را کوتاه کرد.

(مفهوم، صفحهٔ ۲۸)

ایران توشه — توسعه‌ای برای موفقیت

جامعه‌شناسی (۲)

۳۱- گزینهٔ «۴» *(یاسین ساعدی)*

فرهنگ‌ها از نظر دو ویژگی «تداوم تاریخی» و «گسترهٔ جغرافیایی» با هم تفاوت دارند. جدول صفحهٔ ۱۱ کتاب درسی نیز این تفاوت را نشان می‌دهد:
گزینهٔ «۱» نادرست است؛ زیرا فرهنگ ژاپن تداوم تاریخی بالایی دارد، اما گسترهٔ جغرافیایی وسیعی ندارد (رد گزینهٔ «۱»).
گزینهٔ «۲» نادرست است؛ چون عناصر فرهنگی نیز مانند خود فرهنگ‌ها ممکن است تداوم و گسترش متفاوتی داشته باشند و «همواره» هر دو ویژگی را ندارند.
گزینهٔ «۳» نادرست است؛ چون در یک سرزمین واحد (مثل ایران)، فرهنگ‌های متفاوت با ویژگی‌های مختلف پدید می‌آیند و همه لزوماً هر دو ویژگی را ندارند.

(فرهنگ جهانی، صفحهٔ ۱۱)

۳۲- گزینهٔ «۴» *(ملیکا ذاکری)*

انواع استعمار	ابزارها	ویژگی
قدیم	حملهٔ نظامی	استعمارگران حضور مستقیم و آشکار داشتند
نو	کودتا، استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین المللی	استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند
فرانو	ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فنّاوری اطلاعات	استعمارگران و مجریان هر دو پنهان اند

(نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)
،برگرفته از «با هم تکمیل کنید» صفحهٔ ۲۵ کتاب درسی، صفحه‌های ۲۳ تا ۲۵)

۳۳- گزینهٔ «۲» *(زهرا هاشمی)*

عقاید و ارزش‌های فرهنگ جهانی باید عقاید و ارزش‌های مشترک انسانی باشد که از آنها به عقاید و ارزش‌های عام و جهان شمول یاد می‌شود. به غیر از گزینهٔ «۲» که ناظر بر لزوم قیام و مبارزه است، سایر گزینه‌ها به عقاید و ارزش‌های مشترک انسانی اشاره دارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: اشتراک و همبستگی میان افراد

گزینهٔ «۳»: همدلی و صمیمیت

گزینهٔ «۴»: نوع دوستی، شادی افرینی و پیوستگی میان انسان‌ها

(فرهنگ جهانی، صفحهٔ ۱۴)

۳۴- گزینهٔ «۲» *(عباس قدادادی)*

اگر فرهنگی نتواند به پرسش‌های بنیادین بشر دربارهٔ انسان و جهان پاسخ دهد توانایی دفاع از هویت خود را نخواهد داشت.

(فرهنگ جهانی، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۱۶)

۳۵- گزینهٔ «۳» *(سیرپارسا طبائی)*

از ویژگی‌های جامعهٔ تغلب است که گمان می‌کنند بقیه به آنها رشک می‌برند.

(نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۱۹)

۳۶- گزینهٔ «۱» *(محمدمهدی یعقوبی)*

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) برخی فرهنگ‌ها و جوامع، سلطه بر دیگر جوامع را ارزش اجتماعی برتر می‌دانند.

ب) جهان گشایی و امپراتوری اغلب با کشتار و خسارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه بوده است.

د) غلبهٔ نظامی گرچه به حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم منجر می‌شود، همواره گسترش فرهنگی آنها را به‌دنبال نمی‌آورد.

(نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)، صفحهٔ ۲۰)

۳۷- گزینهٔ «۴» *(عاطفه طاهر)*

قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد و اگر فرهنگ غنی و قوی داشته باشد می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند و به خدمت گیرد.
مغولان نیز با قدرت نظامی خود مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند.

(نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)، صفحهٔ ۲۱)

۳۸- گزینهٔ «۲» *(عاطفه طاهر)*

در امپریالیسم فرهنگی مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است از بین می‌رود و قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعهٔ مسلط را نیز می‌پذیرد.

(نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)، صفحهٔ ۲۳)

۳۹- گزینهٔ «۲» *(مهیا مالکی)*

موفقیت‌های استعمار در این دوران ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود.

(نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)، صفحهٔ ۲۳)

۴۰- گزینهٔ «۳» *(ملیکا ذاکری)*

فارابی جامعه‌ای را که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نباشد، «مدینهٔ فاسقه» می‌نامد.
نکته: در مدینهٔ فاسقه، تعارض بین «عقاید و ارزش‌ها» و «هنجارها و اعمال» است. در گزینهٔ «۱» تعارض را بین «عقاید» و «ارزش‌ها» درنظر گرفته که اشتباه است.

(فرهنگ جهانی، برگرفته از «گفت‌وگو کنید»، صفحهٔ ۱۳)

ایران توشه — توشه‌ای برای موفقیت

روان‌شناسی

۴۱- گزینهٔ «۴» *(ملیکا ذاکری)*

عبارت «الف و ب» رفتار محسوب می‌شود زیرا ثبت اعتراض یا درخواست بررسی مجدد نمرهٔ امتحان نهایی و پس‌انداز کردن حقوق نمونه‌ای از فعالیت مورد مشاهده هستند اما لذت بردن از موسیقی و یادگرفتن یک مهارت مثل آشپزی فرایندهایی ذهنی، درونی و غیرقابل مشاهده هستند، درنتیجه شناخت محسوب می‌شوند.

(روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، مشابه فعالیت صفحهٔ ۲۱ کتاب درسی، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

۴۲- گزینهٔ «۳» *(محمد حبیبی)*

گزینهٔ «۳»، به اصل وابستگی سلسله‌مراتبی اشاره می‌کند. در نمودار، «شناخت عالی» (استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری) بر بالای هرم است و برای فعالیت خود، ناگزیر به داده‌های خروجی «شناخت پایه» (به ویژه حافظه) وابسته است. اگر «توجه» دچار خطا شود، «ادراک» بر پایه همان دادهٔ ناقص شکل می‌گیرد و «حافظه» نیز همان تفسیر ناقص را ذخیره می‌کند. حالا وقتی «قضاوت» می‌خواهد کار کند، ورودی‌اش (محتوای حافظه) از قبل معیوب است؛ بنابراین حتی با منطقی‌ترین استدلال هم خروجی نهایی اشتباه خواهد بود.

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ «۱»: ادعای استقلال شناخت عالی از خطاهای پایه را دارد که با رابطهٔ عمودی و زنجیره‌ای نمودار در تضاد است؛ هیچ مرحله ای در شناخت عالی بدون استفاده از حافظه ممکن نیست.

گزینهٔ «۲»: این فرایند هرگز نشان نمی‌دهد که شبکهٔ اجتماعی بتواند «ادراک» و «حافظه» را دور بزند. همچنین «توجه» هرگز حذف‌نشدنی نیست.

گزینهٔ «۴»: ادعای بازنویسی اطلاعات در حافظه و بی‌اثری خطای توجه، با مدل سلسله‌مراتبی همخوانی ندارد؛ حافظه صرفاً «نگهدارنده» است و اطلاعات را از پیش دریافت کرده، بنابراین خطا را منتقل می کند، نه اینکه آن را اصلاح کند.

(روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحهٔ ۲۲)

۴۳- گزینهٔ «۱» *(محمد حبیبی)*

گزینهٔ «۱»: صحیح ـ ابتدا احساس داریم (تحریک گیرنده‌ها)، سپس توجه (انتخاب محرک از میان چندین محرک)، بعد ادراک (که دقیقاً به عنوان «تعبیر و معنابخشی» تعریف شده است)، سپس حافظه (محفظهٔ نگهداری تفسیرها) و در نهایت تفکر که طبق متن کتاب درسی شامل هر چهار مؤلفهٔ «استدلال، قضاوت، حل‌مسئله و تصمیم‌گیری» می‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۲»: ترتیب را اشتباه کرده (توجه را مقدم بر احساس دانسته) و تعریف ادراک و حافظه را جابه‌جا کرده است.

گزینهٔ «۳»: ادراک را به‌جای احساس، «تحریک گیرنده‌ها» معنا کرده و تفکر را فقط محدود به حل‌مسئله دانسته است، درحالی‌که متن بر گستردگی آن تأکید دارد.

گزینهٔ «۴»: کل ترتیب و تعاریف را بر هم زده است؛ مثلاً احساس را به جای «نتیجهٔ تحریک گیرنده‌های حسی»، «تعبیر و تفسیر» معنا کرده که در واقع تعریف ادراک است.

(روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۴۴- گزینهٔ «۳» *(محمد حبیبی)*

گزینهٔ «۳»: به خوبی تداوم زنجیره را حفظ کرده (هیچ‌کس از مراحل پایه بی نیاز نیست) و در عین حال، تمایز کیفی را در لایهٔ «ادراک» در مقابل «مفهوم» توضیح داده است. همچنین مستقیماً به جملهٔ کلیدی کتاب درسی اشاره دارد که «حل مسئله و تصمیم گیری مبتنی بر پردازش مفهومی، کارآمدتر از تصمیم گیری مبتنی بر پردازش ادراکی است» و آن را به‌صورت علّی به «پایداری شناخت» گره زده است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: ادعا می کند مدیر «ب» از «احساس» و «توجه» صرف‌نظر کرده است؛ در حالی که کتاب درسی صراحت دارد در پردازش مفهومی علاوه بر ویژگی‌های حسی ـ ظاهری به ویژگی‌های کیفی نیز توجه می‌شود. حذف مراحل پایه با سلسله‌مراتب شناخت در تضاد است.

گزینهٔ «۲»: پردازش ادراکی را کاملاً از حیطهٔ تصمیم گیری (شناخت عالی) جدا می‌داند، در حالی که کتاب درسی می‌گوید تصمیم‌گیری می‌تواند بر اساس پردازش ادراکی باشد، اما کارآمدی کمتری دارد؛ نه اینکه اصلاً نرسد.

گزینهٔ «۴»: کاملاً خلاف متن کتاب درسی است. کتاب به‌صراحت می‌گوید هرچه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت کارآمدتر است؛ در حالی که این گزینه، پردازش مفهومی را «غیرضروری و کم‌بازده» معرفی کرده است.

(روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۴۵- گزینهٔ «۲» *(هانا احمدزاده)*

تشریح عبارت‌ها:

الف: اطلاعاتی را که به کمک مشاهده نمی‌توان به دست آورد، می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه‌ها کسب کرد. در پرسش‌نامه، محقق درباره رفتار یا افکار خاص فرد، از خود او سوال می‌پرسد. (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

ب: در مصاحبه، محققان ضمن گفتگو و براساس پاسخ‌هایی که دریافت می‌کنند، پرسش بعدی خود را معلوم و مصاحبه را هدایت می‌کنند .بنابراین، مصاحبه برخلاف گفتگوی معمولی، هدفمند و سازمان یافته است. (رد گزینهٔ «۱»)

(روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحهٔ ۲۸)

۴۶- گزینهٔ «۴» *(هانا احمدزاده)*

تشریح عبارت‌ها:

الف) در روش مشاهده، اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و تا جای ممکن، از تعصب و پیش‌داوری‌ها به دور بود.

(رد گزینه‌های «۱ و ۳»)

ب) امروزه دانشمندان با استفاده از فنونی مانند نوار مغزی مغناطیسی، تصویربرداری تشدید مغناطیسی و ... که بر روش های مبتنی بر علم اعصاب استوارند، به مطالعهٔ دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز هنگام انجام یک فعالیت ذهنی می‌پردازند.

ج) آزمون‌ها ابزاری برای کمّی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی می‌باشند. (رد گزینهٔ «۲»)

د) در پرسش‌نامه، محقق از خود فرد دربارهٔ رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد. پرسش‌نامه‌ها باید دقیق و معتبر باشند و به صورت‌های مختلف هم نمره گذاری می‌شوند.

(روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۴۷- گزینهٔ «۴» *(ملیکا ذاکری)*

از اصطلاح روان شناسی تحولی (رد گزینهٔ «۱») نیز در معنای روان‌شناسی رشد استفاده می‌شود. روان‌شناسی رشد، شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی، از زمان تشکیل نطفه (رد گزینهٔ «۲») تا زمان مرگ، در آدمی (رد گزینهٔ «۳») رخ می‌دهد مطالعه کند. روان‌شناسی رشد دامنهٔ گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی در فراخنای زندگی فرد را شامل می‌شود.

(روان‌شناسی رشد، مشابه سؤال ۱۱۱ کتاب پرتکرار، صفحهٔ ۳۷)

۴۸- گزینهٔ «۲» *(نگین مرسلی)*

تشریح عبارت‌ها:

عبارت اول درست است؛ براساس فرایند رسش، آدمی، از دورهٔ جنینی تا مرگ، برخی خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد. مثلا از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین، کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک می‌تواند راه برود یا به طور میانگین، نوجوان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسد.

عبارت دوم نادرست است؛ عوامل وراثتی فقط بر ویژگی‌های جسمانی اثر نمی‌گذارند، بلکه می‌توانند در ویژگی‌های رفتاری و روانی نیز نقش داشته باشند.

عبارت سوم نادرست است؛ در شعر «عاقبت گرگ‌زاده گرگ شود، گرچه با آدمی بزرگ شود»، بر تأثیر وراثت تأکید شده است، نه عامل محیطی؛ زیرا حتی بزرگ شدن در محیط انسانی نیز نتوانسته ویژگی مربوط به وراثت را تغییر دهد.

عبارت چهارم درست است؛ علاقهٔ مریم به مطالعه در اثر بزرگ شدن در خانواده‌ای کتاب‌خوان شکل گرفته است؛ بنابراین این ویژگی تحت تأثیر عامل محیطی قرار دارد.

(روان‌شناسی رشد، مشابه فعالیت صفحهٔ ۳۹ کتاب درسی، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۲)

۴۹- گزینهٔ «۳» *(محمد حبیبی)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: نادرست ـ کتاب درسی صراحتاً بیان می‌کند که «عوامل محیطی نیز می‌تواند تا حدودی بر رسش یا پختگی تأثیر بگذارد». بنابراین، حتی دوقلوهای همسان هم در محیط های متفاوت، ممکن است زمان دقیق راه‌رفتن یا بلوغشان اندکی جابه‌جا شود. همچنین کتاب درسی تأکید دارد که شباهت دوقلوها هم ظاهری و هم رفتاری است، نه اینکه فقط شباهت ظاهری کاهش یابد.

گزینهٔ «۲»: نادرست ـ دوقلوهای ناهمسان از دو تخمک مجزا به‌وجود آمده‌اند و ویژگی‌های وراثتی یکسانی ندارند. کتاب درسی می‌گوید «وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش دارد»، بنابراین محیط یکسان به‌تنهایی نمی‌تواند زمان دقیق رسش را در دوقلوهای ناهمسان کاملاً هماهنگ کند. همچنین شباهت رفتاری در دوقلوهای همسان (به دلیل ژن‌های مشترک) معمولاً بیشتر از ناهمسان‌هاست، نه کمتر.

گزینهٔ «۳»: صحیح ـ این گزینه با متن کاملاً همخوانی دارد:

۱) وراثت مشترک باعث می‌شود الگوی زیستی (رسش) در دوقلوهای همسان بسیار نزدیک باشد.

۲) محیط نیز «تا حدودی» می‌تواند زمان وقوع آن را دستخوش تغییر کند (نه این‌که کاملاً حذف کند).

۳) در کتاب درسی به صراحت اشاره شده که دوقلوهای همسان از لحاظ رفتار و ظاهر هر دو قابل تشخیص نبودند، بنابراین این ویژگی‌ها ریشهٔ ژنتیکی قوی دارد.

گزینهٔ «۴»: نادرست ـ کتاب درسی نه‌تنها نقش وراثت را نادیده نمی‌گیرد، بلکه بر آن تأکید می‌کند و آن را «عامل مؤثر بر رشد» و «ایجادکنندهٔ صفات نهفته» معرفی می‌کند. محیط تنها یک عامل «تا حدودی» مؤثر است، نه تعیین‌کنندهٔ مطلق.

(روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۰ تا ۴۲)

۵۰- گزینهٔ «۳» *(فرید هادی)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: صحیح ـ به یادگیری به عنوان یک عامل محیطی اشاره دارد.

گزینهٔ «۲»: صحیح ـ تعدادی از توانمندی های شناختی یا جسمانی به موازات افزایش سن از طرق مختلف به یادگیری نیاز دارند.

گزینهٔ «۳»: نادرست ـ عوامل محیطی در بیرون از فرد قرار دارند.

گزینهٔ «۴»: صحیح ـ عوامل محیطی بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌ها و مراحل مختلف رشد اثر دارند.

(روان‌شناسی رشد، صفحهٔ ۴۲)

عربی، زبان قرآن (۲)

۵۱- گزینهٔ «۳» *(محمدرضا سوری)*

«ربَّنا»: پروردگارا، (ای) پروردگار ما (رد گزینه «۱») / «آمنّا»: ایمان آوردیم، ایمان آورده‌ایم (رد گزینه «۱») / «فَاغفِرْ لَنا»: پس ما را بیامرز، پس بر ما ببخش / «ارْحَمنا»: بر ما رحم کن (رد گزینه «۱و ۲») / «خیرُ الرّاحِمین»: بهترین رحم‌کننده (رد گزینه «۲ و ۴»)

یادآوری:

هرگاه اسم تفضیل مضاف واقع شود، معمولاً به صورت صفت عالی (همراه با «ترین») ترجمه می‌شود.

(ترجمه، مشابه اقتبر نفسک صفحهٔ ۷)

۵۲- گزینهٔ «۲» *(محمدرضا سوری)*

«ما أرضَی»: خشنود نکرد، خشنود نکرده‌است (رد گزینه «۱») / «ربَّه»: پروردگارش، پروردگار خود (رد گزینه «۱») / «لا أسخَطَ»: خشمگین نکرد، خشمگین نکرده‌است (رد سایر گزینه‌ها) / «عَنهُ»: در برابر او (رد سایر گزینه‌ها)

نکته مهم درسی:

فعل ماضی ساده می‌تواند به صورت ماضی نقلی و فعل ماضی نقلی می‌تواند به صورت ماضی ساده نیز ترجمه شود.

(ترجمه، صفحهٔ ۱۰)

۵۳- گزینهٔ «۴» *(رضا مهرزاده)*

«لَیسَ»: نیست / «شَیءٌ أثقَلَ»: چیزی سنگین‌تر (رد گزینهٔ «۲») / «فِی مِیزَانِ النَّاسِ»: در ترازوی مردم (رد گزینهٔ «۲») / «یَومَ الْقِیَامَةِ»: روز قیامت (رد گزینهٔ «۳») / «مِنْ الخُلقِ الأحسَنِ»: از اخلاق نیکوتر (رد گزینهٔ «۲ و ۳») / «أریدُ»: می‌خواهم (رد گزینه «۱») / «أنَّ اللهَ یُحَسِّنُ خُلُقی»: که خدا اخلاقم را نیکو بگرداند / «کَما حُسِّنَ خَلقی»: همانطور که آفرینشم نیکو گردانده شد («حُسِّنَ» فعل مجهول است) (رد گزینه «۱ و ۲») / «زیرا» در گزینهٔ «۳» اضافی است.

(ترجمه، صفحهٔ ۱۱)

۵۴- گزینهٔ «۴» *(رضا مهرزاده)*

ترجمه گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: خداوند کسی را جز به اندازه توانش تکلیف نمی‌دهد.

گزینهٔ «۲»: عابدترین مردم کسی است که واجبات را بر پا دارد (بر پا داشت).

گزینهٔ «۳»: محبوب‌ترین بندگان خدا نزد خداوند، سودمندترینِ بندگان برای مردم است.

نکته مهم درسی:

وزن های پر تکرار اسم تفضیل: «أفعَل، فُعلی، أفَلّ، أفعی، آعَل»

توجه: «آخَر» بر وزن «آعَل» به معنای «دیگر»، اسم تفضیل است!

(ترجمه، مشابه تمرین ششم صفحهٔ ۱۳)

۵۵- گزینهٔ «۱» *(علی رضی)*

«کتابخانه «جندی شاپور»»: مَکتَبَةُ «جُندی سابور» / «یکی از بزرگترین»: إحدَی مِن أکبَرِ (رد سایر گزینه‌ها) / «کتابخانه‌های ایرانی دیگر»: المَکاتِبِ الإیرانیة الأخرَی، المَکتَباتِ الإیرانیة الأخرَی (رد گزینه‌های «۲ و ۴») / «در جهان کهن»: فی العالَمِ القَدیمِ (رد گزینهٔ «۳») / «بود»: کانَت

نکته مهم درسی:

«آخَر» به معنی «دیگر» و «أخری» مؤنث آن است. «آخِر» به معنی «پایان» و «آخِرَة» مؤنث آن است.

(تعریب، صفحهٔ ۸)

۵۶- گزینهٔ «۳» *(علی رضی)*

مفهوم عبارت صورت سوال «نکوهش دورویی است» و این مفهوم در گزینه «۳» به نسبت سایر گزینه‌ها بیشتر یافت می‌شود.

تشریح مفهوم گزینه‌ها:

گزینه «۱»: رزاق بودن برای همه مخلوقات

گزینه «۲»: نکوهش ظاهرپرستی

گزینه «۳»: دورویی و تفاوت عمل و نیت انسان

گزینه «۴»: توصیه به نیکی کردن به دیگران

(مفهوم، صفحهٔ ۷)

۵۷- گزینهٔ «۴» *(محمدفرهان فخاریان)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: خودپسند: حیوانی که برای حمل و سواری به کار گرفته می‌شود. («حمار» درست است)

گزینهٔ «۲»: «گونه»: عضوی از دست (توضیح درست: «عُضوٌ فی الوَجهِ»)

گزینهٔ «۳»: «مُتَواضِع»: انسانی که بسیار به خود افتخار می‌کند («مُختال» درست است)

گزینهٔ «۴»: «مُنکَر»: کار بد و زشت (درست است)

(واژگان، مشابه تمرین اول صفحهٔ ۱۰)

ایران‌زمینه
توشه‌ای برای موفقیت

۵۸- گزینهٔ «۲» *(امیرعلی فردین)*

«خَیرٌ (بهتر)» و «أجمَل (زیباتر)» اسم تفضیل هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «الشَّر (بدی)» اسم تفضیل نیست.

گزینه «۳»: «الأصفر (زرد)» اسم تفضیل نیست.

گزینه «۴»: «أحسِن (نیکی کن)» و «أحسَنَ (نیکی کرد)» هر دو فعل هستند و اسم تفضیل محسوب نمی‌شوند.

نکته مهم درسی:

-اگر «خیر» و «شر»، (ال) بگیرند، اسم تفضیل نیستند.

-اسامی که بر رنگ دلالت کنند، اسم تفضیل محسوب نمی‌شوند.

(قواعد، صفحه‌های ۴ تا ۷)

۵۹- گزینهٔ «۳» *(علی رضی)*

«المَشرِق» چون بر مکان دلالت نمی‌کند و بر زمان (طلوع) دلالت می‌کند، اسم مکان نیست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «مصادِر» جمعِ «مَصدَر» و اسم مکان است.

گزینه «۲»: «المَجالِس» جمع «مَجلِس» و اسم مکان است. (دقت کنید که «مَکارِم» اسم مکان نیست چون معنای مکان نمی‌دهد.)

گزینه «۴»: «المَرمَی» بر وزن «مَفعَل» و اسم مکان است.

نکته مهم درسی:

علاوه بر وزن‌های «مَفعَل، مَفعِل و مَفعَلَة»، وزن‌های «مَفَلّ، مَفال و مَفعَی» نیز اگر بر مکان دلالت کنند، اسم مکان هستند.

(قواعد، صفحهٔ ۸)

۶۰- گزینهٔ «۲» *(کتاب آبی – با کمی تغییر)*

در این گزینه، «المکتبة» اسم مکان و «أهم، أفضَل» اسم تفضیل هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «الأبیض» بر وزن «أفعل» بر رنگ دلالت می‌کند؛ بنابراین اسم تفضیل محسوب نمی‌شود. / «المتاجر»: (جمع مکسر «المتجر») اسم مکان.

گزینه «۳»: «أحب» در این گزینه به معنای «محبوب‌ترین» اسم تفضیل است. / «مکارم»: جمع مکسر و مفرد آن «مکرمة» به معنای «بزرگواری»، مصدر است.

گزینه «۴»: «أحسن» در این گزینه، فعل ماضی باب «إفعال» به معنی «نیکی کرد» است. / «مواعِظ»: جمع مکسر و مفرد آن «موعظة» به معنای «پند، اندرز»، مصدر است.

(قواعد، صفحه‌های ۴ تا ۸)

تاریخ (۲)

۶۱- گزینهٔ «۳» *(یاسین ساعدی)*

تشریح گزاره‌ها:

گزارهٔ «الف» نادرست است؛ زیرا برای نقد راوی، علاوه بر راستگویی، عوامل متعدد دیگری مانند گرایش فکری، مذهبی و سیاسی، جایگاه علمی، انگیزه‌ها و فاصلهٔ زمانی و مکانی از خبر نیز بررسی می‌شوند.

گزارهٔ «ب» درست است؛ «تعیین فاصلهٔ زمانی و مکانی بین راوی و خبر به فهم این موضوع کمک می‌کند که روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است.»

گزارهٔ «ج» درست است؛ در بخش «مقایسه و تطبیق با سایر منابع و شواهد» به صراحت از «سفرنامه‌ها، دیوان‌های اشعار و متون اخلاقی» به عنوان منابع قابل مقایسه نام برده شده است.

گزارهٔ «د» نادرست است؛ «علوم تجربی، به‌ویژه شیمی، زیست‌شناسی، فیزیک و پزشکی» به عنوان معیارهای مؤثر در اعتبارسنجی معرفی شده‌اند.

بنابراین تنها دو گزارهٔ (ب و ج) درست هستند.

(روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۶)

۶۲- گزینهٔ «۳» *(پریسا ایزدی)*

مورخان وقتی با گزارش تاریخی روبه‌رو می‌شوند، آن را اعتبارسنجی می‌کنند و به اصطلاح به نقد آن می‌پردازند. در گذشته، مورخان برای تشخیص و تعیین اصالت اخبار و اسناد (شواهد و مدارک) یک رویداد تاریخی، روش‌ها و فنونی را به‌کار می‌گرفتند.

(روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۱۳ و ۱۴)

۶۳- گزینهٔ «۱» *(عباس میرسید)*

تشریح عبارت نادرست:

در گذشته، مورخان برای تشخیص و تعیین اصالت اخبار و اسناد (شواهد و مدارک) یک رویداد تاریخی، روش‌ها و فنونی را به کار می‌گرفتند. برخی از این روش‌ها حتی تا به امروز نیز معتبرند.

(روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحه‌های ۱۳ ، ۱۵ و ۱۶)

ایران توشه — نوشه‌ای برای موفقیت

۶۴- گزینهٔ «۲» *(پریسا ایزدی)*

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) همخوانی یا ناهمخوانی یافته‌های علوم تجربی با داده‌های تاریخی، روش مفیدی برای تعیین اصالت و اعتبار گزارش‌های تاریخی است و اعتبار آن‌ها را مورد تردید و سنجش قرار می‌دهد.

ج) یعقوبی، مقدسی، ابن‌مسکویه، بیهقی و ابن‌اسفندیار، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.

د) نتایج تحقیقات باستان‌شناسی، معیاری مناسب برای سنجش اعتبار اخبار تاریخی محسوب می‌شود.

(روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۶)

۶۵- گزینهٔ «۱» *(عباس قدادادی)*

در این روش ممکن است برخی از جنبه‌های خبر از چشم مورخ دور بماند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۲»: از معایب روش تاریخ‌نگاری روایی است.

گزینهٔ «۳»: بیانگر ویژگی تاریخ‌نگاری ترکیبی است نه عیب آن.

گزینهٔ «۴»: ویژگی روش تاریخ‌نگاری روایی است.

(روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحهٔ ۱۷)

۶۶- گزینهٔ «۱» *(عباس قدادادی)*

سؤال به روش تاریخ‌نگاری تحلیلی اشاره دارد.

کتب «تجارب‌الامم» ابوعلی مسکویه، «تاریخ بیهقی» و «مروج الذهب» مسعودی با این روش تاریخ‌نگاری تألیف شده‌اند.

(روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۱۷ و ۱۸)

۶۷- گزینهٔ «۱» *(عاطفه طاهر)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: د ـ ن (قبیله، شامل تمامی افرادی می‌شد که دارای نیای مشترک بودند و با هم پیوند خونی داشتند.)

گزینهٔ «۲»: د ـ د

گزینهٔ «۳»: ن (سران قریش از طریق تجارت با شام و دیگر سرزمین‌های اطراف شبه‌جزیرهٔ عربستان، سود سرشاری کسب می‌کردند.) ـ ن (در نظام اجتماعی عربستان پیش از اسلام، زن از مقام و منزلت پایینی برخوردار بود.)

گزینهٔ «۴»: د ـ د

(اسلام در مکه، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۲)

۶۸- گزینهٔ «۲» *(یاسین ساعدی)*

ویژگی‌های متعددی برای جامعهٔ عربستان در آستانهٔ ظهور اسلام وجود دارد؛ از جمله:

ـ وجود «اخلاق خشن، گستاخی و کینه‌جویی» و «تعصب قبیله‌ای و پیروی کورکورانه از اجداد» که از صفات جامعهٔ جاهلی است.

ـ حضور «معدودی از قبایل عرب که به آیین یهودیت و مسیحیت گرویده بودند» و نیز «برخی شواهد از گرایش به آیین زرتشتی و کیش مانوی».

ـ وجود «حنفاء» (معدودی از عرب‌ها که از پرستش بت‌ها امتناع می‌کردند) و نیز «نشانه‌هایی از دین ابراهیمی» و اعتقاد برخی به «الله».

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱» نادرست است؛ زیرا جامعه، یکدست بت‌پرست نبود و حنفاء همگان را شامل نمی‌شدند.

گزینهٔ «۳» نادرست است؛ زیرا «الله» به‌عنوان آفریننده شناخته می‌شد نه خدای برتر مورد پرستش همگان، و آیین‌های آسمانی (یهودیت و مسیحیت) حضور داشتند.

تمامی موارد ذکرشده در گزینهٔ «۴» نیز کاملاً با شرایط شبه‌جزیرهٔ عربستان در آستانهٔ ظهور اسلام در تناقض است.

(اسلام در مکه، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

ایران توشه — توشه‌ای برای موفقیت

۶۹- گزینهٔ «۱» *(مهیا مالکی)*

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) سران مشرک در ابتدای دعوت اسلامی، مخالفت و دشمنی شدیدی با رسول خدا ابراز نمی‌داشتند.

ج) طائف شهری ثروتمند در نزدیکی مکه بود.

(اسلام در مکه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۲۴، ۲۸ و ۳۰)

۷۰- گزینهٔ «۳» *(مهیا مالکی)*

بعد از رحلت ابوطالب در سال دهم بعثت، حامی بزرگ حضرت محمد (ص)، جسارت و آزار سران قریش نسبت به رسول خدا بیشتر شد و گسترش دعوت اسلامی در مکه با موانع اساسی روبه‌رو شد. در چنین شرایطی بود که اندیشهٔ هجرت از مکه به ذهن پیامبر و مسلمانان راه یافت. بعد از عدم استقبال اهالی طائف از پیامبر و اهانت و بی‌احترامی نسبت به ایشان، آن حضرت ناگزیر شدند با حمایت‌خواهی از یکی از اشراف مکه به آن شهر (مکه) بازگردد. پس از آن، رسول خدا به تبلیغ اسلام در میان افراد و قبایلی پرداخت که برای مراسم حج و یا انجام کار دیگری به مکه سفر می‌کردند.

(اسلام در مکه، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

جغرافیا (۲)

۷۱- گزینهٔ «۱» *(عاطفه طاهر)*

تشریح عبارت نادرست:

الف) در چند دههٔ اخیر با ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در امتداد محورهای ارتباطی تهران، نواحی صنعتی پیرامون این شهر شکل گرفته است. به‌وجود آمدن این نواحی صنعتی، تهران را به مهم‌ترین قطب صنایع مصرفی کشور تبدیل کرده است.

(انسان و ناحیه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۱۱)

۷۲- گزینهٔ «۴» *(فاطمه عزیزی)*

انسان‌ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط‌های طبیعی غلبه کرده و این محیط‌ها را در اختیار گرفته‌اند؛ با وجود این، محیط‌ها و نواحی طبیعی همواره زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است. محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. در واقع، هر ناحیه، شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند. برای مثال، مردم نواحی گرم و خشک یا نواحی بسیار سرد، برای کنترل محیط از روش‌های متفاوتی استفاده می‌کنند یا احداث راه‌آهن در کشوری که نواحی مرتفع و کوهستانی دارد، دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری است که بیشتر زمین‌های آن پست و جلگه‌ای هستند.

تشریح عبارت‌های بی‌ارتباط:

ب) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی تغییراتی به‌وجود می‌آورند. آنها برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی، از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند و در نتیجه، نواحی مختلفی را پدید می‌آورند یا نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند.

د) نواحی فقط تحت‌تأثیر روابط معمول انسان‌ها و محیط طبیعی نیستند؛ بلکه حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نیز به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند.

در نتیجه عبارت‌های «ب» و «د» با تصویر صورت سؤال بی‌ارتباط است.

(انسان و ناحیه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۱۱ تا ۱۳)

۷۳- گزینهٔ «۱» *(عباس قراردادی)*

هر ناحیهٔ کرهٔ زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دارد. نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند. امروزه همهٔ نواحی حتی دورافتاده‌ترین آنها به‌ویژه از نظر اقتصادی، تحت‌تأثیر یکدیگرند. به عنوان مثال:

کشورهای عضو اتحادیهٔ اروپا روزانه بیش از یک میلیارد دلار برای واردات انرژی نفت و گاز هزینه می‌کنند.

(انسان و ناحیه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۱۱ تا ۱۳ و ۱۷)

۷۴- گزینهٔ «۲» *(مهدی کاردان)*

عبارت‌های «الف» و «ج» صحیح هستند ،زیرا احداث سازه‌های بزرگ و جزایر مصنوعی در خلیج فارس با تغییر محیط طبیعی و پیامدهای زیست‌محیطی، از جمله آسیب به آب‌سنگ‌های مرجانی و آلودگی آب‌های دریایی، همراه بوده است.

تشریح عبارت‌های نادرست:

عبارت «ب»: این اقدامات بدون پیامد زیست‌محیطی نبوده است.

عبارت «د»: مهاجرت مسلمانان میانمار به بنگلادش نیز، موجب تخریب ناحیهٔ مسلمان‌نشین میانمار شده است.

(انسان و ناحیه، صفحهٔ ۱۴)

۷۵- گزینهٔ «۳» *(میا مالکی)*

اگر از کانون ناحیهٔ جغرافیایی به طرف مرزهای آن حرکت کنیم، می‌بینیم که به‌تدریج از عوامل همگونی نسبی آن ناحیه کاسته می‌شود تا سرانجام این عوامل در ناحیهٔ مجاور ناپدید شوند.

(انسان و ناحیه، صفحهٔ ۱۵)

۷۶- گزینهٔ «۱» *(علیرضا سالمی)*

نواحی طبیعی در سراسر کرهٔ زمین گسترده شده‌اند و این نواحی دارای ویژگی‌های طبیعی هستند و بستر زندگی و فعالیت‌های انسان محسوب می‌شوند. ناحیهٔ «الف» یک ناحیهٔ انسانی است نه ناحیهٔ طبیعی.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۲»: مرزهای سیاسی و اداری ممکن است بر مرزهای نواحی طبیعی منطبق باشند و ممکن است منطبق نباشند، عبارت «ب» به ناحیه‌ای آب و هوایی اشاره می‌کند که در یک استان گسترده شده است؛ در نتیجه، مرزهای این ناحیه با مرزهای استان که بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین شده، منطبق است.

گزینهٔ «۳»: در اثر فعالیت‌های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود؛ برای مثال، مهاجرت روستاییان از یک ناحیه، وسعت آن ناحیه را کاهش می‌دهد یا ممکن است به کلی آن ناحیه را به ناحیه‌ای دیگر تبدیل کند.

گزینهٔ «۴»: ناحیهٔ «الف» یک ناحیهٔ انسانی است و ناحیهٔ «ب» یک ناحیهٔ طبیعی است؛ نواحی انسانی (ناحیهٔ الف) در بستر نواحی طبیعی (ناحیهٔ ب) شکل می‌گیرند و به وجود می‌آیند.

نکات مهم درسی:

تعیین مرزهای دقیق نواحی دشوار است، البته در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی و قومی، تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک یا زیست‌بوم‌هاست.

(انسان و ناحیه، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۷۷- گزینهٔ «۴» *(مهدی کاردان)*

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) نادرست است، زیرا هوا، وضعیت جو در یک محل در مدت زمانی کوتاه است و آب و هوا شرایط و وضعیت هوای یک ناحیه در مدت زمانی نسبتاً طولانی است.

د) نادرست است؛ زیرا هواکره بر روی آب‌کره و سنگ‌کره نیز تأثیر می‌گذارد.

(نواحی آب و هوایی، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۷۸- گزینهٔ «۳» *(عباس قراداری)*

مایل بودن محور زمین بر مدار گردش انتقالی آن به دور خورشید موجب می‌شود که طی حرکت وضعی و انتقالی، وسعت منطقهٔ روشن و تاریک و طول روز و شب و فصول مختلف سال در نواحی مختلف و در نیمکرهٔ شمالی و جنوبی متفاوت باشد.

(نواحی آب و هوایی، صفحهٔ ۲۳)

۷۹- گزینهٔ «۳» *(مهدی کاردان)*

در ناحیهٔ استوایی به‌دلیل زاویهٔ مستقیم تابش و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. قطب‌ها به عکس به‌دلیل سردی فوق‌العادهٔ هوا مرکز پرفشار هستند.

(نواحی آب و هوایی، صفحهٔ ۲۶)

۸۰- گزینهٔ «۴» *(میا مالکی)*

تشریح گزینهٔ نادرست:

بارش‌های بهاری بیشتر از نوع بارندگی همرفتی می‌باشند.

(نواحی آب و هوایی، صفحهٔ ۲۷)

فلسفه (۱)

۸۱- گزینهٔ «۳» *(امیرمحمد قلعه‌کاهی)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: مربوط به فلسفهٔ اخلاق است.

گزینهٔ «۲»: مربوط به فلسفهٔ سیاسی است.

گزینهٔ «۳»: مربوط به معرفت‌شناسی است.

گزینهٔ «۴»: مربوط به فلسفهٔ تاریخ است.

(ریشه و شاخه‌های فلسفه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۴)

۸۲- گزینهٔ «۲» *(امیرمحمد قلعه‌کاهی)*

دانش فلسفه دارای یک بخش اصلی و تعدادی بخش‌های فرعی است.

معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است؛ یا به عبارتی ابتدا باید سراغ امکان شناخت وجود (معرفت‌شناسی) رفت و سپس سراغ معرفت به وجود (هستی‌شناسی) رفت.

(ریشه و شاخه‌های فلسفه، صفحهٔ ۱۳)

۸۳- گزینهٔ «۳» *(امیرمحمد قلعه‌کاهی)*

شاخه‌های دانش فلسفه، آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌سازند و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بیان می‌کنند؛ پس مباحث شاخه‌های فلسفه از جنس مباحث ریشهٔ فلسفه است.

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ «۱»: کلمهٔ فلسفه بر سر کلمه‌ای که نام آن دانش یا موضوع خاص است، اضافه شده است و نه برعکس.

مثلاً فلسفهٔ فیزیک صحیح است و نه فیزیک فلسفه.

گزینهٔ «۲»: روش شاخه‌های فلسفه، همان روش بخش ریشه‌ای فلسفه یعنی روش عقلی است.

گزینهٔ «۴»: شاخه‌های فلسفه، رابط بین بخش ریشه‌ای فلسفه و رشته‌های علمی هستند.

(ریشه و شاخه‌های فلسفه، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۵)

۸۴- گزینهٔ «۴» *(موسی سپاهی)*

مبانی و زیربناهای علوم در فلسفه بررسی می‌شوند. همچنین بخشی از مباحث فلسفی که به بررسی مبانی هر علم اختصاص دارد، «فلسفهٔ مضاف» آن علم نامیده می‌شود. آنچه در فلسفه‌های مضاف پذیرفته شود، اساس و شالودهٔ نظریات آن علم را تشکیل می‌دهد. بنابراین، گزینهٔ «۴» کاملاً درست است و سایر گزینه‌ها نادرست هستند.

(ریشه و شاخه‌های فلسفه، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

۸۵- گزینهٔ «۲» *(موسی سپاهی)*

مکاتب تربیتی بر پایهٔ دیدگاه‌های فلسفی شکل می‌گیرند. برای نمونه، فیلسوفانی که در هستی‌شناسی و انسان‌شناسی فلسفی دیدگاه‌های مشابهی دارند، مکاتب تربیتی نزدیک به هم ایجاد کرده‌اند و در مقابل، پیروان فیلسوفانی مانند مارکس یا کانت، مکاتب متفاوتی پدید آورده‌اند. بنابراین ریشهٔ اصلی تفاوت میان مکاتب تربیتی، تفاوت در مبانی فلسفی آن‌هاست.

(ریشه و شاخه‌های فلسفه، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۱۷)

۸۶- گزینهٔ «۲» *(یاسین ساعدی)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: درست ـ عبارت «نداشتن استقلال ماهوی» دقیقاً توصیف‌کنندهٔ نگاه اصالت جامعه است که افراد را تابع محض شرایط اجتماعی می‌داند. دیدگاه سوم با پذیرش استقلال فرد، کاملاً با این گزاره در تضاد است. پس این گزینه از نظر منطقی درست است.

گزینهٔ «۲»: نادرست ـ زیرا توزیع تسهیلات صرفاً براساس توانایی فردی (بدون توجه به عدالت جمعی)، با دیدگاه سوم سازگار نیست. در دیدگاه سوم، گرچه فرد اصالت دارد، اما منافع جمعی و تأثیرات اجتماعی (مانند عدالت در توزیع) نیز اصیل تلقی می‌شوند و نمی‌توان آن‌ها را کاملاً نادیده گرفت. بنابراین، این سیاست فقط با اصالت فرد همخوانی کامل دارد.

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

گزینهٔ «۳»: درست ـ این گزاره دقیقاً رابطهٔ دوطرفه و متقابل دیدگاه سوم را نشان می‌دهد: هم تأثیر جامعه بر فرد (تأثیر افول اخلاق جمعی بر رفتار فرد) و هم تأثیر فرد بر جامعه (معکوس‌کردن روند توسط انتخاب‌های آگاهانهٔ فردی).

گزینهٔ «۴»: درست ـ رویکرد ساختاری در بررسی فقر، مختص دیدگاه اصالت جامعه است. این رویکرد در تقابل با اصالت فرد است که فقر را ناشی از تنبلی یا ناتوانی فردی می‌داند. بنابراین، عبارت صحیح است.

(ریشه و شاخه‌های فلسفه، صفحه‌های ۱۵ و ۱۶)

۸۷- گزینهٔ «۱» *(پرگل رحیمی)*

رابطهٔ میان باور و هدف، رابطه‌ای تأثیرگذار است، نه رابطه‌ای ضروری و اجتناب‌ناپذیر. ممکن است تغییر یک باور، بدون تغییر هدف نهایی، صرفاً شیوهٔ رسیدن به آن هدف را دگرگون کند. بنابراین «هر تغییر در باور الزاماً موجب تغییر هدف نهایی می‌شود» ادعایی بیش از آن چیزی است که از رابطهٔ باور و هدف نتیجه می‌شود. گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» با نقش باورها در شکل‌گیری و ارزیابی اهداف سازگارند.

(فلسفه و زندگی، صفحهٔ ۲۱)

۸۸- گزینهٔ «۳» *(پرگل رحیمی)*

استقلال فکری به‌معنای مخالفت با دیگران نیست؛ معیار اصلی آن، وابسته نبودن داوری به تقلید، عادت و رواج اجتماعی و تکیه بر بررسی و دلیل است. در گزینهٔ «۳»، فرد بدون ارزیابی عقلانی، صرفاً به‌دلیل مقبولیت اجتماعی یک دیدگاه، آن را می‌پذیرد؛ بنابراین استقلال در اندیشه، مخدوش شده است. سه گزینهٔ دیگر، بیانگر سنجش، بازنگری و خطاپذیری‌اند.

(فلسفه و زندگی، مشابه «درس‌آموزی» صفحهٔ ۲۳ کتاب درسی، صفحه‌های ۲۲ تا ۲۴)

۸۹- گزینهٔ «۴» *(پرگل رحیمی)*

اختلاف در نتیجه‌گیری لزوماً به‌معنای نبود معیار حقیقت نیست. اگر باورهای مبنایی افراد متفاوت باشد، باید خود آن باورها نیز از نظر عقلانی بررسی شوند؛ زیرا باورها در شکل‌گیری نگرش، داوری و انتخاب اهداف نقش دارند. بنابراین گزینهٔ «۴» دقیق‌ترین تحلیل است. گزینه‌های «۱ و ۲» به نسبی‌گرایی افراطی می‌انجامند و گزینهٔ «۳» نیز نقش باورهای مبنایی را نادیده می‌گیرد.

(فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۹۰- گزینهٔ «۳» *(یاسین ساعدی)*

بررسی عبارت‌ها:

عبارت «الف» (درست): واکنش زندانیان باقی‌مانده (منحرف‌شمردن رهاننده) دقیقاً نشان می‌دهد که آنان وضعیت موجود را هویت خود می‌دانند و هر تغییری را برنمی‌تابند.

عبارت «ب» (درست): دشواری انتقال حقیقت، به‌دلیل ناتوانی در تطابق با تاریکی و نیز تمسخر دیگران، بخش کلیدی تمثیل است و این عبارت هم کاملاً درست است.

عبارت «ج» (نادرست): این عبارت، دو خطا دارد، اولاً افلاطون در این تمثیل دقیقاً به نقش فیلسوف در هدایت جامعه اشاره دارد (همان زندانی آزادشده که وظیفهٔ بازگشت و روشنگری دارد). ثانیاً هدف تمثیل، فقط نشان‌دادن تفاوت دو عالم نیست، بلکه نشان‌دادن مسئولیت فیلسوف در قبال جامعه و نقش فلسفه و چگونگی هدایت انسان به سمت آزادی حقیقی توسط آن نیز هست.

عبارت «د» (درست): در تمثیل غار افلاطون، مردم، به بند کشیده شده و توانایی حرکت و جابه‌جایی ندارند و رویشان به دیوار جلو و پشتشان به دهانهٔ غار است و وضعیت آنان در این عبارت کاملاً درست بیان شده است.

(فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵)

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

پاسخ‌نامه

علوم و معارف اسلامی

آزمون ۱۵ آبان ماه ۱۴۰۵

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ ـ تلفن چهار رقمی ۶۴۶۳-۰۲۱ داخلی ۱۱۶۵

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

عربی، زبان قرآن (۲)

۹۱- گزینهٔ «۳» *(محمدرضا سوری)*

«ربَّنا»: پروردگارا، (ای) پروردگار ما (رد گزینه «۱») / «آمنّا»: ایمان آوردیم، ایمان آورده‌ایم (رد گزینه «۱») / «فَاغفِرْ لَنا»: پس ما را بیامرز، پس بر ما ببخش / «ارْحَمنا»: بر ما رحم کن (رد گزینه «۱و ۲») / «خیرُ الرّاحِمین»: بهترین رحم‌کننده (رد گزینه «۲ و ۴»)

یادآوری:

هرگاه اسم تفضیل مضاف واقع شود، معمولاً به صورت صفت عالی (همراه با «ترین») ترجمه می‌شود.

(ترجمه، ترکیبی)

۹۲- گزینهٔ «۲» *(محمدرضا سوری)*

«ما أرضَی»: خشنود نکرد، خشنود نکرده‌است (رد گزینه «۱») / «ربَّه»: پروردگارش، پروردگار خود (رد گزینه «۱») / «لا أسخَطَ»: خشمگین نکرد، خشمگین نکرده‌است (رد سایر گزینه‌ها) / «عَنهُ»: در برابر او (رد سایر گزینه‌ها)

نکته مهم درسی:

فعل ماضی ساده می‌تواند به صورت ماضی نقلی و فعل ماضی نقلی می‌تواند به صورت ماضی ساده نیز ترجمه شود.

(ترجمه، ترکیبی)

۹۳- گزینهٔ «۴» *(رضا مهدیزاده)*

«لَیسَ»: نیست / «شَیْءٌ أثقَلَ»: چیزی سنگین‌تر (رد گزینهٔ «۲») / «فِی مِیزَانِ النَّاسِ»: در ترازوی مردم (رد گزینهٔ «۲») / «یَوْمَ الْقِیَامَة»: روز قیامت (رد گزینهٔ «۳») / «مِنْ الخُلقِ الأحسَن»: از اخلاق نیکوتر (رد گزینهٔ «۲ و ۳») / «أریدُ»: می‌خواهم (رد گزینه «۱») / «أنَّ اللهَ یُحَسِّنُ خُلُقی»: که خدا اخلاقم را نیکو بگرداند / «کَما حُسِّنَ خَلقی»: همانطور که آفرینشم نیکو گردانده شد («حُسِّنَ» فعل مجهول است) (رد گزینه «۱ و ۲») / «زیرا» در گزینهٔ «۳» اضافی است.

(ترجمه، ترکیبی)

۹۴- گزینهٔ «۴» *(رضا مهدیزاده)*

ترجمه گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: خداوند کسی را جز به اندازه توانش تکلیف نمی‌دهد.

گزینهٔ «۲»: عابدترین مردم کسی است که واجبات را بر پا دارد (بر پا داشت).

گزینهٔ «۳»: محبوب‌ترین بندگان خدا نزد خداوند، سودمندترین بندگان برای مردم است.

نکته مهم درسی:

وزن های پر تکرار اسم تفضیل: «أفعَل، فُعلی، أفَلّ، أفعی، آعَل»

توجه: «آخَر» بر وزن «آعَل» به معنای «دیگر»، اسم تفضیل است!

(ترجمه، ترکیبی)

۹۵- گزینهٔ «۱» *(علی رضی)*

«کتابخانه «جندی شاپور»»: مَکتَبَةُ «جُندی سابور» / «یکی از بزرگترین»: إحدَی مِن أکبَرِ (رد سایر گزینه‌ها) / «کتابخانه‌های ایرانی دیگر»: المَکاتِبِ الإیرانیة الأخرَی، المَکتَباتِ الإیرانیة الأخرَی (رد گزینه‌های «۲ و ۴») / «در جهان کهن»: فی العالَمِ القَدیمِ (رد گزینهٔ «۳») / «بود»: کانَت

نکته مهم درسی:

«آخَر» به معنی «دیگر» و «أخری» مؤنث آن است. «آخِر» به معنی «پایان» و «آخِرَة» مؤنث آن است.

(تعریب، ترکیبی)

۹۶- گزینهٔ «۳» *(علی رضی)*

مفهوم عبارت صورت سوال «نکوهش دورویی است» و این مفهوم در گزینه «۳» به نسبت سایر گزینه‌ها بیشتر یافت می‌شود.

تشریح مفهوم گزینه‌ها:

گزینه «۱»: رزاق بودن برای همه مخلوقات

گزینه «۲»: نکوهش ظاهرپرستی

گزینه «۳»: دورویی و تفاوت عمل و نیت انسان

گزینه «۴»: توصیه به نیکی کردن به دیگران

(مفهوم، ترکیبی)

۹۷- گزینهٔ «۴» *(محمدفرهان فخاریان)*

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: خودپسند: حیوانی که برای حمل و سواری به کار گرفته می‌شود. («حمار» درست است)

گزینهٔ «۲»: «گونه»: عضوی از دست (توضیح درست: «عُضوٌ فی الوَجهِ»)

گزینهٔ «۳»: «مُتَواضِع»: انسانی که بسیار به خود افتخار می‌کند («مُختال» درست است)

گزینهٔ «۴»: «مُنکَر»: کار بد و زشت (درست است)

(واژگان، ترکیبی)

۹۸- گزینهٔ «۲» *(کتاب آبی)*

بَحَثتُم ← مضارع ← تَبحَثون ← امر ← اِبحَثوا

(قواعد، ترکیبی)

۹۹- گزینهٔ «۳» *(علی رضی)*

«المَشرِق» چون بر مکان دلالت نمی‌کند و بر زمان (طلوع) دلالت می‌کند، اسم مکان نیست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «مصادِر» جمعِ «مَصدَر» و اسم مکان است.

گزینه «۲»: «المَجالِس» جمع «مَجلِس» و اسم مکان است. (دقت کنید که «مَکارِم» اسم مکان نیست چون معنای مکان نمی‌دهد.)

گزینه «۴»: «المَرمَی» بر وزن «مَفعَل» و اسم مکان است.

نکته مهم درسی:

علاوه بر وزن‌های «مَفعَل، مَفعِل و مَفعَلَة»، وزن‌های «مَفَلّ، مَفال و مَفعَی» نیز اگر بر مکان دلالت کنند، اسم مکان هستند.

(قواعد، صفحهٔ ۲۱)

۱۰۰- گزینهٔ «۲» *(کتاب آبی – با کمی تغییر)*

در این گزینه، «المکتبة» اسم مکان و «أهم، أفضَل» اسم تفضیل هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «الأبیض» بر وزن «أفعل» بر رنگ دلالت می‌کند؛ بنابراین اسم تفضیل محسوب نمی‌شود. / «المتاجر»: (جمع مکسر «المتجر») اسم مکان.

گزینه «۳»: «أحب» در این گزینه به معنای «محبوب‌ترین» اسم تفضیل است. / «مکارم»: جمع مکسر و مفرد آن «مکرمة» به معنای «بزرگواری»، مصدر است.

گزینه «۴»: «أحسن» در این گزینه، فعل ماضی باب «إفعال» به معنی «نیکی کرد» است. / «مواعِظ»: جمع مکسر و مفرد آن «موعظة» به معنای «پند، اندرز»، مصدر است.

(قواعد، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

ایران توشه — برای موفقیت

تاریخ اسلام (۲)

۱۰۱- گزینهٔ «۱» *(مهیا مالکی)*

نهضت علمی امام صادق(ع) در دوران امامت ایشان جریان داشت؛ سپس ابومسلم و پس از او ابوسلمه، پیشنهادهایی برای خلافت مطرح کردند و در دورهٔ منصور نیز قیام نفس‌زکیه رخ داد.

(امام صادق (ع) (۲)، صفحه‌های ۱۲ و ۱۴)

۱۰۲- گزینهٔ «۳» *(مهیا مالکی)*

عبارت‌های« الف، ج و د» صحیح‌اند؛ اما عبارت «ب» نادرست است، زیرا امام صادق (ع) در هیچ‌یک این قیام‌ها شرکت نکرد.

(امام صادق (ع) (۲)، صفحه‌های ۱۱ و ۱۲)

۱۰۳- گزینهٔ «۱» *(مهیا مالکی)*

امام صادق(ع) حوزهٔ علمی گسترده‌ای ایجاد کرد، مبانی اعتقادی و کلامی تشیع را استوار ساخت و پیروانش را از پراکندگی میان فرقه‌ها بازداشت.

(امام صادق (ع) (۲)، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

۱۰۴- گزینهٔ «۴» *(مهیا مالکی)*

تشریح گزینهٔ نادرست:

امام صادق (ع) برای ایجاد استقلال علمی شاگردان، گاهی پاسخگویی به مسائل علمی را به آنان واگذار می‌کرد و هرکدام را در حوزهٔ تخصصی خود پرورش می‌داد.

(امام صادق (ع) (۲)، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۱۵)

۱۰۵- گزینهٔ «۱» *(مهیا مالکی)*

امام صادق (ع) در برابر غالیان ،موضع قاطع داشت و قرآن را معیار تشخیص حق از باطل معرفی می‌کرد. همچنین با آموزش اصول و مبانی فقه و نهی از فتوا دادن بدون علم، روش صحیح اجتهاد مبتنی بر قرآن و سنت را پایه گذاری کرد.

(امام صادق (ع) (۲)، صفحهٔ ۱۷)

۱۰۶- گزینهٔ «۲» *(عاطفه طاهر)*

رساله‌ای در توحید، در عین اختصار حاوی دلایل کلامی و عقلی بر وجود خدا و صفات خداوند است. این رساله در پاسخ به نامهٔ یکی از اصحاب نوشته شده است.

(امام کاظم (ع)، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۲۶)

۱۰۷- گزینهٔ «۳» *(عاطفه طاهر)*

یکی از سیاست‌های زمامداران عباسی، وارد کردن فشار اقتصادی به شیعیان بود، هدف آنها تحقیر و وادار کردن شیعیان و علویان به تسلیم در برابر حکومت بود.

(امام کاظم (ع)، برگرفته از امتحانات مدارس، صفحهٔ ۲۵)

۱۰۸- گزینهٔ «۳» *(عاطفه طاهر)*

علی‌بن‌یقطین در زمان هارون‌الرشید به مقام وزارت رسید و ارتباط نزدیکی با امام کاظم (ع) داشت و در همهٔ امور از ایشان دستور می‌گرفت، وی چندین بار از امام اجازه خواست از دستگاه حکومت خارج شود اما امام وی را از این تصمیم بازداشت و فرمود: «این کار را نکن زیرا تو مونس ما و مایهٔ عزت برادرنت هستی» که نشان دهندهٔ نقش روانی و اجتماعی اوست.

(امام کاظم (ع)، صفحهٔ ۲۴)

۱۰۹- گزینهٔ «۲» *(عاطفه طاهر)*

ساختار به‌صورت سلسله مراتبی

(امام ← وکیلان مناطق ← وکیلان شهرها) بود

امام کاظم (ع) به تقویت و گسترش تشکیلات منسجمی به نام شبکهٔ ارتباطی وکالت مبادرت ورزید، این نهاد به‌صورت شبکه‌ای بود که در رأس آن امام و در رده‌های بعد وکیلان مناطق و سپس وکلای شهرهای مختلف قرار داشت به‌طوری که تمام سرزمین‌های اسلامی حتی مناطق دوردستی چون آفریقا را در بر می‌گرفت.

(امام کاظم (ع)، صفحهٔ ۲۳)

۱۱۰- گزینهٔ «۲» *(عاطفه طاهر)*

منصور عباسی بعد از به شهادت رساندن امام صادق (ع) رفتار ستمگرانهٔ خود را نسبت به شیعیان ادامه داد و بسیاری از آنان را به سیاه‌چال‌ها و زندان‌های وحشتناک انداخت.

مهدی عباسی در آغاز خلافت اصلاحاتی انجام داد اما او نیز خیلی زود تغییر روش داد و سیاست پدرش منصور را پیش گرفت و به تعقیب و کشتار علویان پرداخت.

(امام کاظم (ع)، صفحهٔ ۲۲)

اقتصاد

۱۱۱- گزینهٔ «۲» *(مشابه سؤال ۹۵ کتاب پرتکرار امتحانی)*

یک مؤسسهٔ غیرانتفاعی نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.

(انتخاب نوع کسب و کار، صفحهٔ ۱۹)

۱۱۲- گزینهٔ «۳» *(محمدمهدی بختیاری)*

پاسخ به پرسش‌هایی مانند «مالک محصول یا کالای نهایی کیست؟» یک نفر یا چند نفر هستند و درآمد یا سود چگونه باید تقسیم شود؟»، بیانگر مفهوم سازمان تولید است. با مشخص شدن این مفهوم (سازمان تولید)، به معرفی کسب وکار از منظر سازمان تولید می‌پردازیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: نادرست؛ برای مشخص شدن مفهوم سازمان تولید باید بدانیم مالک کالای نهایی کیست؟ (نه خریدار آن)، همچنین کارآفرین پیش از شکل‌گیری یک کسب و کار جدید به این فکر می‌کند که به تنهایی اقدام کند یا دیگری را شریک کند (نه پس از آن).

گزینهٔ «۲»: نادرست؛ برای درک تفاوت کلی شکل‌های مختلف کسب و کار، باید به سؤال «چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟» جواب داد (نه میزان سود).

گزینهٔ «۴»: نادرست؛ کارآفرین پیش از شکل‌گیری یک کسب و کار جدید، به این فکر می‌کند که به تنهایی دست به اقدام بزند یا اینکه فرد دیگری را در کار خود شریک کند؛ بنابراین حتماً به دنبال داشتن شریک نیست.

(انتخاب نوع کسب و کار، صفحهٔ ۱۴)

۱۱۳- گزینهٔ «۲» *(آیدا رحیمی)*

مزایای کسب و کار شخصی	معایب کسب و کار شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک‌بار مالیات بر درآمد می‌دهید.)	

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهام‌داران (ضرر و بدهی سهام‌داران محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهام‌داران یا افزایش سرمایهٔ آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی‌ها در رابطهٔ مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
تخصص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: در ردیف «الف»، «پیچیدگی در رابطهٔ مدیریت و مالکیت»، جزء معایب شرکت است؛ نه کسب و کار شخصی.

گزینهٔ «۳»: در ردیف «ج»، «بار سنگین مسئولیت» مربوط به معایب کسب و کار شخصی و «قوانین پیچیده‌تر» مربوط به معایب شرکت است.

گزینهٔ «۴»: در ردیف «د»، «هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر»، از معایب شرکت است؛ نه کسب و کار شخصی.

(انتخاب نوع کسب و کار، صفحه‌های ۱۵ و ۱۸)

۱۱۴- گزینهٔ «۴» *(آرش کتاب‌فروش‌بدری)*

با توجه به نمودار صفحهٔ ۱۷ کتاب درسی، مدیرعامل نسبت به رئیس هیئت‌مدیره در ساختار سازمانی سطح پایین‌تری دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: تعداد اعضای هیئت‌مدیره از سهام‌داران کمتر است. در واقع تعدادی از سهام‌داران به عنوان اعضای هیئت‌مدیره انتخاب می‌شوند.

گزینهٔ «۲»: مدیرعامل نسبت به مدیران میانی مانند مدیر اجرایی و مدیر برنامه‌ریزی سطح بالاتری دارد.

گزینهٔ «۳»: مدیر مالی و اداری هر دو در یک سطح قرار دارند و جزء مدیران میانی محسوب می‌شوند.

(انتخاب نوع کسب و کار، صفحهٔ ۱۷)

۱۱۵- گزینهٔ «۲» *(احسان عالی‌نژاد)*

الف)

$$\text{درصد مالکیت فرد} = \frac{\text{تعداد سهام خریداری شده}}{\text{تعداد کل سهام شرکت}} \Rightarrow \frac{۸}{۱۰۰} = \frac{۳۱,۶۰۰}{\text{کل سهام}}$$

$$\text{برگه سهم} = \frac{۳,۱۶۰,۰۰۰}{۸} = ۳۹۵,۰۰۰$$

ب) ابتدا قیمت هر سهم را حساب می‌کنیم:

$$\text{قیمت هر سهم} = \frac{\text{کل سرمایهٔ شرکت}}{\text{تعداد سهام شرکت}}$$

$$= \frac{۱۵۸,۰۰۰,۰۰۰}{۳۹۵,۰۰۰} = ۴۰۰ \text{ تومان}$$

سپس قیمت مجموع سهام فاطمه را به دست می‌آوریم:

تعداد سهام فرد × قیمت هر سهم = قیمت مجموع سهام

$$۴۰۰ \times ۳۱,۶۰۰ = ۱۲,۶۴۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

(انتخاب نوع کسب و کار، صفحهٔ ۱۶)

ایران توشه — توشه‌ای برای موفقیت

۱۱۶- گزینهٔ «۲» *(مشابه سؤال ۱۵۳ کتاب پرتکرار امتحانی)*

وقتی دورهٔ آموزشی بی‌کیفیتی را چون پول داده‌ایم تا آخر می‌رویم، گرفتار اشتباه توجه به هزینه‌های هدررفته در تصمیم‌گیری‌مان شده‌ایم.

(اصول انتخاب درست، صفحهٔ ۳۱)

۱۱۷- گزینهٔ «۱» *(مشابه سؤال ۱۵۵ کتاب پرتکرار امتحانی)*

وقتی شما مقدار مشخص و محدودی پول برای خرج کردن دارید، در این حالت می‌گوییم شما یک قید بودجه دارید. به دلیل این‌که بودجه‌تان محدود است، شما مجبورید بین گزینه‌های خود بده- بستان کنید.

(اصول انتخاب درست، صفحهٔ ۲۷)

۱۱۸- گزینهٔ «۴» *(سارا شریفی)*

ابتدا باید میزان سود ناشی از هر سرمایه‌گذاری را به‌دست آوریم:

میلیون تومان $۴۸ = \frac{۱۲}{۱۰۰} \times ۴۰۰$ = سود سالیانهٔ خرید و فروش لوازم الکترونیکی

میلیون تومان $۹۱ = \frac{۱۸۲}{۲}$ = سود سالیانهٔ راه‌اندازی کارگاه تولید کیف و کفش

میلیون تومان $۷۲ = \frac{۱۸}{۱۰۰} \times ۴۰۰$ = سود سالیانهٔ سپرده‌گذاری در بانک

میلیون تومان $۸۴ = ۷ \times ۱۲$ = سود سالیانهٔ سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار

راه‌اندازی کارگاه تولید کیف و کفش بهترین و سودآورترین انتخاب است. بنابراین فرد این گزینه را انتخاب خواهد کرد.

منافع بهترین انتخاب بعدی که سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار (با سود سالیانهٔ ۸۴ میلیون تومان) است ولی فرد از آن صرف‌نظر کرده است، هزینهٔ فرصت انتخاب فرد محسوب می‌شود.

(اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

۱۱۹- گزینهٔ «۱» *(علی صیدی)*

بررسی موارد نادرست:

الف) کمیاب بودن منابع یعنی منابعی که در اختیار دارید بی‌نهایت و پایان‌ناپذیر نیست بلکه برعکس، کاملاً محدود است.

ب) هزینه‌های هدررفته نباید تأثیری در انتخاب و تصمیم شما داشته باشد.

(اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۵ تا ۲۹)

۱۲۰- گزینهٔ «۳» *(کنکور سراسری ۱۴۰۳- نوبت اول اردیبهشت ماه)*

الف) هزینهٔ فرصت حرکت از نقطهٔ «ب» به نقطهٔ «الف» میزان دارویی است که داروخانه از خرید آن صرف نظر کرده است تا بتواند میزان بیشتری شامپو بخرد.

در نقطهٔ «ب» ۳۲۰۰ واحد دارو و در نقطهٔ «الف» ۲۰۰۰ واحد دارو خریداری می‌شود؛ بنابراین هزینهٔ فرصت حرکت از نقطهٔ «ب» به نقطهٔ «الف»، ۱۲۰۰ واحد دارویی است $(۳,۲۰۰ - ۲,۰۰۰ = ۱,۲۰۰)$ که از خرید آن صرف نظر شده است، اما در صورت سؤال ارزش هزینهٔ فرصت به ریال خواسته شده است و نه براساس واحد یا تعداد کالایی که از خرید آن صرف نظر کرده‌ایم؛ در نتیجه:

= ارزش هزینهٔ فرصت

ارزش هر واحد کالا × تعداد (واحد) کالایی که از خرید آن صرف نظر شده

$= (۳,۲۰۰ - ۲,۰۰۰) \times ۴۵۰۰ = ۱,۲۰۰ \times ۴,۵۰۰ = ۵,۴۰۰,۰۰۰$ تومان

$= ۵,۴۰۰,۰۰۰ \times ۱۰ = ۵۴,۰۰۰,۰۰۰$ ریال

ب) هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان‌دهندهٔ مقدار کالای دارو و شامپو است که داروخانه می‌تواند با بودجهٔ مشخص ۱۸ میلیون تومان بخرد، بنابراین:

$۱۸,۰۰۰,۰۰۰ = (۳,۲۰۰ \times ۴,۵۰۰) + (x \times ۶,۰۰۰)$

$\Rightarrow ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۴,۴۰۰,۰۰۰ + (x \times ۶,۰۰۰)$

$\Rightarrow ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۴,۴۰۰,۰۰۰ = x \times ۶,۰۰۰$

$۳,۶۰۰,۰۰۰ = x \times ۶,۰۰۰ \Rightarrow x = \frac{۳,۶۰۰,۰۰۰}{۶,۰۰۰} = ۶۰۰$ واحد

(اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

ایران توشه — توشه‌ای برای موفقیت

دفترچهٔ پاسخ

عمومی یازدهم انسانی

۱۵ آبان ۱۴۰۵

طراحان

فارسی (۲)	حسین پرهیزگار، محسن فدایی، الهام محمدی، علی وفایی خسروشاهی
دین و زندگی (۲)	محسن بیاتی، فردین سماقی، محمدفرحان فخاریان، مرتضی محسنی‌کبیر، میثم هاشمی
زبان انگلیسی (۲)	محمد حسینی‌مهر، مانی صفایی، بیتا قربان‌پور

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	مسئول درس و گزینشگر	گروه ویراستاری	رتبه برتر	گروه مستندسازی
فارسی (۲)	الهام محمدی	محسن اصغری	ـــــ	الناز معتمدی، مهشید سعیدی
دین و زندگی (۲)	محمدفرحان فخاریان	یاسین ساعدی	امیرمهدی افشار محمدرضا صادقی مقدم	محمدصدرا پنجه‌پور، محمدحسن سعیدی
دین و زندگی اقلیت	دبورا حاتانیان	معصومه شاعری	ـــــ	ـــــ
زبان انگلیسی (۲)	بیتا قربان‌پور	صدف مبصّر محمد حسینی‌مهر	آترین صبا	سپهر اشتیاقی، علیرضا رمضان‌زاده

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	الهام محمدی
مسئول دفترچه	معصومه شاعری
مستندسازی و مطابقت با مصوبات	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: فریبا رئوفی
صفحه‌آرا	سحر ایروانی
ناظر چاپ	سوران نعیمی

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب- بین صبا و فلسطین- پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۶۴۶۳-۰۲۱

فارسی (۲)

۲۰۱- گزینهٔ «۲» *(تبدیل به تست سؤال ۱ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)*

گران: سنگین

(لغت، صفحهٔ ۲۹)

۲۰۲- گزینهٔ «۴» *(الهام محمدی)*

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: املای صحیح: ثمره

گزینهٔ «۲»: املای صحیح: گزارده

گزینهٔ «۳»: املای صحیح: توزی

(املا، ترکیبی)

۲۰۳- گزینهٔ «۱» *(کتاب جامع)*

الف) حذف به قرینهٔ لفظی است: یک کیسه به پدر باید داد و یک کیسه به پسر [باید داد].

ب) «را» نشانهٔ حرف اضافه است: برای خویشتن ضیعتکی حلال خرند.

ج) ضیعتک: زمین زراعتی کوچک (ضیعت: زمین زراعتی)

(دستور زبان، صفحهٔ ۱۸)

۲۰۴- گزینهٔ «۲» *(محسن فدایی، شیراز)*

«نبشته آمد» معادل «نوشته شد» و فعل مجهول است.

توجه: در گزینهٔ «۴»، قبل از فعل «آمد»، «بن فعل ماضی + ه» وجود ندارد، بنابراین فعل مجهول نساخته است.

(دستور زبان، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۲۰۵- گزینهٔ «۳» *(حسین پرهیزگار- سبزوار)*

الف) «بنای زندگی» اضافهٔ تشبیهی است: زندگی (مشبه) و بنا (مشبه‌به)

ب) ««بنا بر آب بودن» کنایه از «سُست بودن»

ج) سیماب‌گون امواج لرزان: امواج لرزان (مشبه)، سیماب (مشبه‌به)، گون (ادات تشبیه)

(آرایه، صفحهٔ ۳۰)

۲۰۶- گزینهٔ «۱» *(کتاب جامع)*

تشبیه: ز هر موجی هزاران نیش می‌رفت: هر موج به هزاران نیش تشبیه شده است./ «سدّ روان» استعاره از «رود سند»/ کنایه: «نیش در دیده رفتن» کنایه از «رنج و عذاب کشیدن»

(آرایه، صفحهٔ ۲۹)

۲۰۷- گزینهٔ «۲» *(الهام محمدی)*

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ «۱»: از چند بند، هم‌وزن و هم‌آهنگ تشکیل می‌شود و هر بند شامل چهار مصراع است.

گزینهٔ «۳»: بیشتر برای طرح مضامین اجتماعی و سیاسی به کار می‌رود.

گزینهٔ «۴»: رواج آن از دورهٔ مشروطه بوده و تا کنون ادامه یافته است.

(تاریخ ادبیات، صفحهٔ ۳۲)

۲۰۸- گزینهٔ «۳» *(حسین پرهیزگار- سبزوار)*

معنای عبارت: تا نزدیک نماز ظهر، کارهای مهم را به پایان رسانده بود.

(مفهوم، صفحه‌های ۱۷ و ۱۸)

۲۰۹- گزینهٔ «۴» *(علی وفائی خسروشاهی)*

شاعر در توصیف صحنهٔ نبرد، با این بیت نشان می‌دهد که تعداد سربازان دشمن در مقایسه با سپاه ایران بسیار زیاد بود، چنان‌که به نظر می‌رسید گویی هر لحظه بیشتر و بیشتر می‌شدند.

(مفهوم، صفحهٔ ۲۹)

۲۱۰- گزینهٔ «۲» *(تبدیل به تست سؤال ۳۱ امتحان نهایی تیر ۱۴۰۵)*

الف) دریای خون: سرخی آسمان به هنگام غروب خورشید یا شفق

ب) دریای خون: میدان یا دشت نبرد

(مفهوم، صفحهٔ ۲۹)

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

دین و زندگی (۲)

۲۱۱- گزینهٔ «۱» *(محسن بیاتی)*

خداوند با لطف و رحمت خود، ما انسان‌ها را تنها نگذاشت و هدایت ما را بر عهده گرفت و راهی را در اختیارمان قرار داد، که همان راه مستقیم خوشبختی است.

(درس ۲، صفحهٔ ۱۶)

۲۱۲- گزینهٔ «۱» *(محسن بیاتی)*

طبق آیهٔ ۶۷ سورهٔ آل عمران: «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی؛ بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود.»

(درس ۲، صفحهٔ ۱۷)

۲۱۳- گزینهٔ «۲» *(میثم هاشمی)*

- تفکر در آیات قرآن کریم و مطالعهٔ تاریخ انبیای الهی نشان می‌دهد، هر پیامبر جدیدی که از طرف خدا مبعوث می‌شد، نه تنها پیامبران قبلی را انکار و رد نمی‌کرد، بلکه آن‌ها را تصدیق و خود را ادامه دهندهٔ راه آنان معرفی می‌کرد.

- پیامبر جدید از مردم می‌خواست به دستور خداوند از او پیروی کنند و یاری‌اش دهند.

- قرآن کریم، منشأ اصلی اختلافات و چند دینی را از ناحیهٔ آن دسته رهبران دینی می‌داند که به خاطر حفظ منافع دنیوی، پیامبر جدید را انکار می‌کردند.

(درس ۲، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۲۱۴- گزینهٔ «۳» *(فردین سماقی)*

یکی از علل فرستادن پیامبران متعدد، استمرار و پیوستگی در دعوت می‌باشد. این تداوم سبب شد، تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند.

(درس ۲، صفحهٔ ۱۹)

۲۱۵- گزینهٔ «۲» *(فردین سماقی)*

تحریف تعلیمات پیامبران پیشین: به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعهٔ کتابت، تعلیمات انبیا به‌تدریج فراموش می‌شد، یا به گونه‌ای تغییر می‌یافت که با اصل آن متفاوت می‌شد. بر این اساس، پیامبران بعدی می‌آمدند و تعلیمات اصیل و صحیح را بار دیگر به مردم ابلاغ می‌کردند.

(درس ۲، صفحهٔ ۲۰)

۲۱۶- گزینهٔ «۲» *(مرتضی محسنی‌کبیر)*

یکی از عوامل ختم نبوت، «پویایی و روزآمد بودن دین اسلام» است، دینی می‌تواند برای همیشه ماندگار باشد که بتواند به همهٔ سؤال‌ها و نیازهای انسان‌ها در همهٔ مکان‌ها و زمان‌ها پاسخ دهد.

(درس ۳، صفحهٔ ۲۹)

۲۱۷- گزینهٔ «۴» *(مرتضی محسنی‌کبیر)*

یکی از عوامل ختم نبوت، «آمادگی جامعهٔ بشری برای دریافت برنامهٔ کامل زندگی» است. در عصر نزول قرآن، با اینکه مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانست کامل‌ترین برنامهٔ زندگی را دریافت و حفظ کند و به کمک آن، پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود را به‌دست آورد. به همین جهت می‌بینیم که با ورود اسلام به سرزمین‌های دیگر مانند ایران، عراق، مصر و شام، نهضت علمی و فرهنگی بزرگی آغاز شد و دانشمندان و عالمان فراوانی ظهور کردند.

(درس ۳، صفحهٔ ۲۹)

۲۱۸- گزینهٔ «۱» *(محمدفرهان فخاریان)*

با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر اکرم (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن داشت، این کتاب دچار تحریف نشد و هیچ کلمه‌ای بر آن افزوده یا از آن کم نگردید. به همین جهت این کتاب نیازی به تصحیح ندارد و جاودانه باقی خواهد ماند.

(درس ۳، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

ایران توشه — توشه‌ای برای موفقیت

۲۱۹- گزینهٔ «۳» *(محمدفرهان فخاریان)*

آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید، نشانگر این است که بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای مردم باشد.

و طبق آیهٔ «وَ مَنْ یَبْتَغِ غَیْرَ الْإِسْلَامِ دِینًا فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِی الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِینَ: و هرکس که دینی جز اسلام اختیار کند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیانکاران خواهد بود.»، عاقبت کسانی که به دین آخرین پیامبر ایمان نیاوردند، زیان اخروی است.

(درس ۳، صفحهٔ ۳۳)

۲۲۰- گزینهٔ «۴» *(میثم هاشمی)*

- دین اسلام ویژگی‌هایی دارد که می‌تواند پاسخگوی نیازهای بشر در دوره‌های مختلف باشد. برخی از این ویژگی‌ها عبارتند از:

اول- توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت

دوم- وجود قوانین تنظیم‌کننده.

سخن «لاضررَ و لا ضرارَ فی الاسلام» مربوط به ویژگی دوم است.

- وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر آن است که پیروان پیامبر قبلی، به آخرین پیامبر ایمان نیاورده‌اند.

(درس ۳، صفحه‌های ۲۹، ۳۰، ۳۱ و ۳۳)

زبان انگلیسی (۲)

۲۲۱- گزینهٔ «۱» *(محمد حسینی‌مهر)*

نکتهٔ مهم درسی:

زمانی که یک عدد مشخص پشت واحدهای شمارشی مثل "hundred, thousand, million" می‌آید، این کلمات جمع بسته نمی‌شوند (رد گزینه‌های «۲ و ۳»). اگر عدد مشخصی را داشته باشیم، مانند صورت سؤال که "five" می‌باشد، می‌بایستی از شکل مفرد "million" استفاده کنیم. به علاوه، از ساختار "millions of" در حالت جمع برای «کلی‌گویی» و عباراتی مانند «هزاران، میلون‌ها»، استفاده می‌شود. (رد گزینهٔ «۴»)

(گرامر)

۲۲۲- گزینهٔ «۳» *(محمد حسینی‌مهر)*

نکتهٔ مهم درسی:

اسم پس از جای خالی یک اسم قابل شمارش و جمع می‌باشد. در نتیجه، استفاده‌کردن از "a little/little" که برای اسامی «غیر قابل شمارش» کاربرد دارند، از نظر دستوری نادرست است (رد گزینه‌های «۲ و ۴»). با توجه به مفهوم «منفی» جمله، می‌بایستی از "few" استفاده کنیم (رد گزینهٔ «۱»).

(گرامر)

۲۲۳- گزینهٔ «۴» *(محمد حسینی‌مهر)*

نکتهٔ مهم درسی:

اگر عدد پشت واحدهای شمارشی مثل "hundred, thousand, million" بیاید، به هیچ‌عنوان واحد شمارشی جمع بسته نمی‌شود (رد گزینه‌های «۲ و ۳»). توجه کنید که باید برای اعداد مرکب بین «۲۰» تا «۱۰۰» از خط فاصله استفاده می‌کنیم (رد گزینهٔ «۱»).

(گرامر)

۲۲۴- گزینهٔ «۳» *(مانی صفائی)*

ترجمهٔ جمله: «دانش‌آموزان از کشورهای مختلف می‌توانند به تبادل ایده‌ها بپردازند و دربارهٔ فرهنگ‌های یکدیگر بیاموزند.»

۱) از دست دادن

۲) نیاز داشتن

۳) تبادل کردن

۴) در طیف قرار داشتن

(واژگان)

ایران توشه — توشه‌ای برای موفقیت

۲۲۵- گزینهٔ «۱» *(مانی صفائی)*

ترجمهٔ جمله: «او بلیط اتوبوس خود را گم کرد، بنابراین مجبور شد قبل از سوارشدن به اتوبوس یکی دیگر بخرد.»

۱) بلیط ۲) پاک‌کن

۳) شمع ۴) خط‌کش

(واژگان)

۲۲۶- گزینهٔ «۳» *(مانی صفائی)*

ترجمهٔ جمله: «موسیقی بسیار قدرتمند است زیرا می‌تواند احساسات شما را تغییر دهد و خاطرات قدیمی را زنده کند.»

۱) غیرممکن ۲) بین‌المللی

۳) قدرتمند ۴) بومی

(واژگان)

ترجمهٔ متن درک مطلب:

زبان‌ها بخش مهمی از فرهنگ بشری هستند. آن‌ها به افراد کمک می‌کنند تا با یکدیگر ارتباط برقرار کنند، ایده‌هایشان را به اشتراک بگذارند و سنت‌ها را از نسلی به نسل دیگر منتقل سازند. با این حال، برخی از زبان‌ها در سراسر جهان در معرض خطر نابودی قرار دارند. زمانی که تنها تعداد اندکی از افراد به یک زبان صحبت می‌کنند، به‌ویژه وقتی کودکان دیگر آن را نمی‌آموزند، آن زبان ممکن است در معرض خطر انقراض قرار گیرد. بسیاری از گویشوران ممکن است در مدرسه، محل کار یا زندگی روزمره، استفاده از زبانی رایج‌تر را آغاز کنند و در نتیجه، کمتر از زبان سنتی خود بهره ببرند. با گذشت زمان، ممکن است افراد کمتری به آن زبان تکلم کنند و ممکن است آن زبان سرانجام از بین برود.

از دست رفتن یک زبان می‌تواند به معنای از دست رفتن داستان‌ها، ترانه‌ها، سنت‌ها و دانش‌های خاص نیز باشد. به همین دلیل، بسیاری از جوامع برای حفظ زبان خود تلاش می‌کنند. والدین می‌توانند آن زبان را در خانه به کودکان بیاموزند و مدارس نیز می‌توانند کلاس‌های آموزش زبان برگزار کنند. همچنین افراد می‌توانند داستان‌های سنتی را ضبط کرده و کتاب یا محتوای آنلاین به زبان‌های در معرض خطر تولید کنند. حفاظت از یک زبان همیشه آسان نیست، اما این تلاش‌ها می‌توانند به زنده نگه‌داشتن آن کمک کنند. وقتی یک زبان همچنان توسط نسل‌های جوان‌تر صحبت می‌شود، فرهنگ و سنت‌های آن زبان نیز شانس بیشتری برای بالندگی و تداوم خواهند داشت.

۲۲۷- گزینهٔ «۲» *(بیتا قربان‌پور)*

ترجمهٔ جمله: «ایدهٔ اصلی متن چیست؟»

«زبان‌های در معرض انقراض ممکن است از بین بروند اما افراد می‌توانند از آن‌ها مراقبت کنند.»

(درک مطلب)

۲۲۸- گزینهٔ «۱» *(بیتا قربان‌پور)*

ترجمهٔ جمله: «چه زمانی یک زبان ممکن است منقرض شود؟»

«زمانی که کودکان آن را یاد نمی‌گیرند و استفاده‌اش نمی‌کنند.»

(درک مطلب)

۲۲۹- گزینهٔ «۳» *(بیتا قربان‌پور)*

ترجمهٔ جمله: «چه چیزی ممکن است همراه با از بین رفتن یک زبان از دست برود؟»

«داستان‌ها، ترانه‌ها، رسوم و دانش ویژه»

(درک مطلب)

۲۳۰- گزینهٔ «۴» *(بیتا قربان‌پور)*

ترجمهٔ جمله: «ضمیر "they" که در پاراگراف اول زیر آن خط کشیده شده است به کدام مورد اشاره دارد؟»

«زبان‌ها»

(درک مطلب)
